

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра германських і східних мов та методики їх навчання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення практичних занять та організації самостійної й
індивідуальної роботи з навчальної дисципліни
«НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ ІНОЗЕМНОЮ (АНГЛІЙСЬКОЮ) МОВОЮ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності С2 «Політологія»
ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії»

Укладач:

старший викладач кафедри
германських і східних мов
та методики їх навчання
Дишель Г.В.

Одеса – 2025

УДК 378.091.33-027.22:[001:316.772.4+811.111](072)
Д50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 1 від 28.08.2025 року)*

Рецензенти:

Кузьменко Ю. О. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри лінгводидактики та іноземних мов Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку.

Мельниченко Г. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Дишель Г.В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної й індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С2 «Політологія» ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії». Одеса : Університет Ушинського. 2025.74с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної й індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» містять навчально-тематичний план, завдання до практичних і самостійних занять, орієнтовані теми індивідуальної науково-дослідної роботи, методичні поради щодо їх виконання, контрольну роботу, систему оцінювання та перелік рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	8
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ	14
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ	52
КОНТРОЛЬНА РОБОТА	56
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	58
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	73

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації укладені відповідно до ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії» спеціальності С2 «Політологія».

У рекомендаціях відображено пріоритетні завдання, пов'язані з проведенням практичних занять і виконанням самостійної та індивідуальної роботи здобувачами, відповідно до сучасних вимог освітньо – наукового процесу у закладі вищої освіти

Навчальна дисципліна «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» є складовою професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С2 «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С2 «Політологія». Вона спрямована на формування здатності здійснювати академічну й професійну комунікацію англійською мовою, що зумовлено зростанням ролі міжнародного співробітництва та потребою інтеграції у світовий науковий простір. Англійська мова виконує функцію універсального засобу міжкультурної взаємодії, забезпечуючи доступ до актуальних досліджень, можливість публікації у провідних міжнародних виданнях та участь у конференціях і наукових заходах глобального рівня.

Вивчення дисципліни забезпечує становлення системи знань про академічне письмо, стандарти підготовки наукових публікацій, специфіку наукових дискусій і презентацій, а також розвиток навичок усного й письмового професійного спілкування. Таким чином, курс «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних здійснювати науково-дослідну та аналітичну діяльність у міжнародному контексті та брати активну участь у глобальному науково-політичному діалозі.

Мета навчальної дисципліни «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» – формування у здобувачів системи знань про сутність, характер, структуру, закономірності і методологію наукових досліджень у фаховій галузі та вмінь організувати, проводити і представляти власні наукові дослідження.

Завдання дисципліни полягають у забезпеченні готовності здобувачів до: розв'язання комплексних завдань і проблем, що виникають у процесі навчальної та професійної діяльності в галузі наукової комунікації іноземною мовою; здійснення ефективної комунікації під час фахових дискусій англійською мовою; продукування цілісних монологічних і діалогічних усних та писемних дискурсів

англійською мовою відповідно до визначеного комунікативного наміру у сфері професійного та науково-педагогічного спілкування.

Сформульовані мета й завдання навчальної дисципліни зумовлюють особливості її змістового наповнення та методичного забезпечення.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.

ПРН 10. Популяризувати, поширювати «примножувати» достовірні, актуальні знання про Україну як члена європейської спільноти для набуття суб'єктності в міжнародному публічному (політико-правовому) полі.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

знати:

- особливості наукового та офіційного стилів мовлення;
- базові теоретичні положення курсу, що вивчається;
- культурологічні відмінності наукових комунікацій, зокрема, ті, що стосуються англо-американських та українських наукових текстів;
- головні вимоги щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію, оформлення наукового дослідження (дипломної/ магістерської роботи) та бібліографії, резюме;
- фахову та наукову термінологічну лексику, професійні вирази, контекстуальні значення багатозначних лексичних одиниць у процесі читання текстів за спеціальністю, клішовані звороти згідно наукового стилю;
- правила складання, структурування та жанрову організацію сучасного англійського наукового дискурсу відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науково-педагогічного спілкування.

вміти:

- вільно володіти усною і писемною формами державної та англійської мов для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проектів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності;
- розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення;
- визначати базові поняття курсу, класифікувати основні положення теорії;
- пояснювати культурологічні відмінності наукових англо-американських та українських комунікацій;

- анотувати та реферувати тексти англійською мовою, складати тези/статті на наукову конференцію, правильно оформляти науково-дослідницький проект;
- вільно оперувати професійною та науковою термінологією англійською мовою, а також загальнонауковими термінами;
- читати та перекладати з англійської мови на рідну мову автентичні наукові тексти з образотворчого мистецтва, інтерпретувати отриману інформацію;
- складати власне судження стосовно ідей певної наукової статті, виражати згоду чи незгоду з думкою автора наукової статті та аргументовано підтверджувати власну точку зору;
- будувати цілісні монологічні і діалогічні усні дискурси англійською мовою відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науково-педагогічного спілкування.

У наслідок досягнення результатів навчання здобувачів вищої освіти у контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні компетентності:

СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Опановуючи зміст навчальної дисципліни, здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- виконувати навчальні завдання, а також завдання проміжного та підсумкового контролю своєчасно, самостійно й відповідально (крім випадків, що передбачають групову роботу);
- відвідувати всі навчальні заняття за винятком випадків, зумовлених поважними причинами;
- використовувати навчальний час раціонально для досягнення освітніх цілей, уникаючи його нецільового витрачання;

- здійснювати самостійну роботу сумлінно, спираючись на перевірені та достовірні джерела, а також опрацьовуючи основну й додаткову літературу та релевантні інтернет-ресурси;
- утримуватися від бездумного використання контенту, згенерованого штучним інтелектом, а у випадку недотримання цієї вимоги подана робота не підлягає зарахуванню (оцінюється у 0 балів) із наданням можливості повторного виконання завдання.

РОЗДІЛ 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ

Теми практичних занять

№ тем и	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	<i>Семінар:</i> «Предмет і завдання дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою».	2
2.	<i>Семінар:</i> «Англійська наукова проза та популярна наукова проза»	2
3.	<i>Семінар:</i> «Наука в сучасному англомовному світі»	2
4.	<i>Дискусія.</i> «Авторські методи / патенти»	2
5.	<i>Семінар:</i> «Наукова англійська термінологічна лексика»	2
6.	<i>Семінар:</i> «Труднощі інтерпретації політичної термінології у двомовному (англійсько-українському) контексті»	2
7.	<i>Дискусія:</i> «Антиплагіат»	2
8.	<i>Семінар:</i> «Правила написання тез»	2
9.	<i>Круглий стіл:</i> «Організація наукової конференції»	2
10.	<i>Семінар:</i> «Аргументаційні стратегії в англомовному науковому дискурсі».	2
11.	<i>Семінар:</i> «Міжнародні наукові публікації: форматування, стиль і подання статей англійською мовою».	2
	<i>Рольова гра:</i> «Міжнародні гранти».	2
12.	<i>Семінар:</i> «Фахові педагогічні видання у світовому науковому просторі»	2
	<i>Семінар:</i> «Міжнародні іспити» Контрольна робота.	2
	Усього:	28

Практичні заняття з дисципліни реалізуються у формах: семінарів, дискусій, круглих столів і рольових ігор. Вони передбачають активну участь здобувачів у колективному обговоренні поставлених питань, аналізі та тлумаченні ключових

термінів і понять англійською мовою, засвоєнні фахової лексики, презентації підготовлених доповідей і результатів практичних завдань.

Основними вимогами виступають: вироблення у здобувачів здатності усвідомлювати предмет і завдання дисципліни та визначати її місце у системі професійної підготовки; аналізувати особливості англomовної наукової та популярно-наукової прози, тенденції розвитку науки в англomовному світі; орієнтуватися в питаннях авторських прав, патентування та дотримання принципів академічної доброчесності, дотримуватися правил написання тез та оформлення наукових текстів відповідно до міжнародних академічних стандартів; застосовувати аргументаційні стратегії в англomовному науковому дискурсі з урахуванням логіки викладу, наукової обґрунтованості та стилістичної точності; орієнтуватися у форматах і вимогах міжнародних іспитів (IELTS, TOEFL тощо), демонструючи рівень мовної компетентності, необхідний для академічної мобільності.

Важливим є також формування вмінь працювати з англійською науковою термінологією, інтерпретувати політичні поняття у двомовному (англійсько-українському) контексті, критично оцінювати аргументаційні стратегії англomовного наукового дискурсу.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів розглядається як провідна форма організації освітнього процесу, що спрямована на поглиблення й систематизацію знань, здобутих у ході аудиторного навчання, а також на формування умінь і навичок їх критичного осмислення та творчого застосування. Вона сприяє розвитку пізнавальної активності, самостійності мислення та готовності до наукового пошуку.

У цьому контексті рівень засвоєння матеріалу значною мірою визначається активністю здобувачів у процесі самостійного опрацювання, яке передбачає пошук, аналітичну обробку й інтерпретацію інформації, розвиток дослідницьких компетентностей і вдосконалення навичок академічної комунікації англійською мовою.

Метою організації самостійної роботи є поглиблене засвоєння навчального матеріалу, стимулювання здобувачів до використання різноманітних джерел, розвиток їхніх пізнавальних і творчих здібностей, уміння формулювати проблеми та знаходити шляхи їх розв'язання.

Самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання теоретичних питань з фіксацією ключових положень у вигляді нотаток;

- самостійне опанування змістових блоків, не розглянутих на аудиторних заняттях, але необхідних для цілісного розкриття тематики курсу;
- систематичну роботу з науковою літературою, першоджерелами, періодичними та електронними ресурсами з метою розширення та поглиблення знань;
- виконання теоретичних, практичних та творчих завдань, що відповідають змістовим модулям навчальної дисципліни;
- участь у семінарах, дискусіях, круглих столах як формі позааудиторної інтеграції та апробації здобутих знань;
- цілеспрямовану підготовку до написання залікової контрольної роботи, що передбачає систематизацію та узагальнення вивченого матеріалу;
- звернення по консультативну допомогу викладача. Ця форма роботи сприяє ефективній організації самостійної роботи та передбачає: індивідуальні та групові консультації за графіком (середа 14.40-16.00 – офлайн; Viber Telegram (@Anna_Volforto) – онлайн); електронне листування (Volforto@pdpu.edu.ua), групові онлайн зустрічі (Teams 365).

Кожен із зазначених компонентів вимагає від здобувачів систематичності, цілеспрямованості та відповідального ставлення. Важливо навчитися раціонально розподіляти час, планувати роботу та дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Самостійна робота є невід’ємною складовою освітнього процесу та сприяє глибшому засвоєнню матеріалу поза аудиторією. Завдання орієнтовані на уникнення поверхневого засвоєння знань і механічного запам’ятовування. Для позитивної оцінки студент повинен не лише відтворювати інформацію, а й уміти вирішувати конкретні наукові завдання засобами англійської мови, аналізувати й систематизувати дані, формулювати та аргументувати власні судження.

Рекомендується вести нотатки у традиційному чи електронному форматі, створювати презентації, виконувати письмові завдання, що сприяє кращому засвоєнню й подальшому використанню інформації. Рівень виконання завдань із самостійної роботи враховується під час підсумкового оцінювання та визначає сформованість ключових компетентностей здобувачів.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість	Форма контролю
		ь	
		годин	
		Денна	
1 семестр			
1.	Теоретична та прикладна лінгвістика. Лінгвістичне обґрунтування викладання рідної та іноземних мов. Методи вивчення лінгвістики. Основні поняття лінгвістики.	2	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, залік
	Мова та мовлення. Англомовний текст і сучасний англомовний дискурс	2	
2.	Жанри англійського академічного стилю.	2	
	Композиційні форми академічного стилю.	2	
3.	Мотивація в науці. Наука і технології. Перспективні галузі.	2	
	Англомовна наукова комунікація в епоху діджиталізації.Онлайнний простір англомовних наукових комунікацій.	2	
4.	Видатні вчені, види наукової продукції. Видатні англійські та українські вчені-педагоги.	2	
	Наукові школи в педагогіці.	2	
5.	Багатозначних лексичних одиниць у процесі читання наукових текстів.	2	
	Клішовані звороти наукового стилю.	2	
6.	Морфолого-семантичні особливості політичної термінології та міжкультурні варіації її вживання.	2	
	Політична терміносистема в контексті англомовного академічного викладу.	2	
7.	Синтаксичні особливості англійських наукових текстів.	2	
	Стилістичні особливості англійських наукових текстів. Цитати.	2	
8.	Написання резюме, статей, рефератів, анотацій, рецензій, монографій, дисертацій. Семантичні та	2	

	композиційні особливості. Лінгвістичні та стилістичні особливості. Вимоги.		
	Правила написання посилань на наукові джерела. Оформлення використаної літератури.	2	
9.	Форми усного академічного спілкування: презентація, наукова доповідь, публічний виступ, наукова бесіда, диспут, круглий стіл, дискусія, полеміка. Лінгвістичні, стилістичні, семантичні та композиційні особливості їх реалізації.	2	
	Типологія наукових конференцій, їх структура та організаційна процедура. Етапи підготовки та проведення конференцій: формування програми, визначення регламенту, підготовка реєстраційної документації.	2	
10.	Конструювання доказової бази у політологічному дослідженні: логіка викладу та мовні засоби вираження аргументації, узагальнень і критичних оцінок.	2	
	Риторика наукової полеміки в англійських наукових текстах.	2	
11.	Показники науковості: статистичні методи, індекс цитування, кількість публікацій. Основні наукометричні бази даних: Google Scholar, Scopus, WorldWideScience.org	2	
	Академічна доброчесність наукової діяльності у контексті Європейського простору вищої освіти. Етика наукової публікації та співавторства. Порівняльний аналіз кодексів етики українських та англійських науковців	2	
	Грантова підтримка наукових досліджень: міжнародні та національні можливості. Принципи підготовки грантових заявок для міжнародних досліджень. Грантові ресурси для українських науковців. Діяльність Національного фонду досліджень України	2	

12.	Платформи індексації наукових праць: методологія використання Scopus у дослідницькій діяльності.	2	
	Функціональні особливості Web of Science: стратегія пошуку, фільтрація результатів, оцінка якості наукових публікацій.	2	
	Стандарти мовної компетенції для академічної мобільності: рівень B2 у тестах IELTS та TOEFL	2	
Всього:		52	

РОЗДІЛ 2.**ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ*****Змістовий модуль 1. Мова науки і освіти.*****Тема 1. Мова як засіб міжкультурної комунікації.**

Практичне заняття 1. Семінар: «Предмет і завдання дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою» (2 год.)

План:

1. Вивчення предмету та завдань дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою» у контексті підготовки фахівців з політології.
2. Розгляд важливості володіння іноземною мовою як невід’ємної складової професійної компетентності сучасного науковця.
3. Обговорення прикладів успішної міжкультурної наукової співпраці.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What role does the course «Fundamentals of Scientific Communication in a Foreign Language» play in the professional training of political scientists?
2. Which key objectives of the course contribute to the development of professional competences of students?
3. How does mastering academic communication skills in English influence the quality of training of a modern political science specialist?
4. Why is knowledge of a foreign language considered a prerequisite for professional mobility and competitiveness of a researcher?
5. What is the practical significance of English as a universal tool of academic communication?
6. What challenges may arise when acquiring scientific terminology in English?
7. Which forms of intercultural academic collaboration are most common in today’s educational and research environment?
8. What factors explain the effectiveness of specific cases of international scientific cooperation?
9. How does participation in international projects and conferences influence academic career development and integration into the global scientific community?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Formulate three arguments «for» and three arguments «against» the statement: «*Proficiency in English is a necessary condition for successful scientific activity*».

Example:

Arguments «for»: access to international research. The majority of leading scientific journals and databases (Scopus, Web of Science) publish articles in English, which makes language proficiency essential for staying up to date.

Arguments «against»: risk of linguistic inequality. Scholars with limited English proficiency may face disadvantages, even if their research is innovative and valuable.

2. Select and analyze an international scientific event of your choice, and explain the mechanisms by which effective intercultural communication is achieved in this context (2–3 minute presentation).

3. Identify, define, and comment on the meaning of 10 key English terms related to intercultural scientific communication, highlighting their relevance for academic discourse.

Example:

- *Intercultural competence* – the ability to communicate effectively and appropriately with people from different cultural backgrounds.
- *Plagiarism* – presenting someone else's ideas, words, or results as one's own without proper acknowledgment.
- *Citation style* – a standardized system (APA, MLA, Chicago, etc.) for referencing sources in academic writing.

4. Compose a reflective statement (5–6 sentences) outlining your expectations from the course and explaining how the acquired knowledge and skills will contribute to your future academic and professional development.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Вступне слово викладача. Ознайомлення студентів із метою та завданнями семінару. Коротке пояснення значення дисципліни для підготовки фахівців-політологів.
- Індивідуальна робота. Опрацювання тексту за поданою темою та виокремлення основних ідей.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення значення англійської мови як інструмента професійної та академічної комунікації.
- Індивідуальна робота. Виконання практичного завдання №1: формулювання трьох аргументів «за» і «проти» тези: «Володіння англійською мовою є необхідною умовою успішної наукової діяльності».

- Фронтальне колективне обговорення. Презентація аргументів кількома студентами, доповнення чи контраргументи від інших учасників.
- Фронтальна робота з джерелом. Аналіз прикладів успішної міжкультурної співпраці.
- Групова робота в малих групах. Виконання практичного завдання №2: підготовка міні-презентації (2–3 хв.) обраної міжнародної наукової події з поясненням механізмів міжкультурної комунікації.
- Індивідуальна робота. Виконання практичного завдання №3: добір і пояснення значення 10 ключових англійських термінів з теми міжкультурної наукової комунікації.
- Індивідуальна робота. Виконання практичного завдання №4: написання коротких особистих висновків (5–6 речень) про очікування від курсу та значення отриманих знань для майбутньої наукової діяльності.
- Фронтальна колективна дискусія. Підбиття підсумків семінару: формулювання основних висновків і рекомендацій, підкреслення значення англійської мови як інструмента наукової комунікації.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Write a short explanation (½ page) of the difference between theoretical linguistics and applied linguistics. Give examples from political life (e.g., analysis of speeches, international documents).

B. Make a list of 5 examples of how linguistic knowledge can help in teaching native and foreign languages in political science (e.g., translating political texts, analyzing international agreements).

C. Write one paragraph describing the main methods of studying language (descriptive, comparative, experimental, corpus-based). Explain which method you think is most useful for analyzing political texts.

D. Give simple definitions of the key concepts (phoneme, morpheme, syntax, semantics). Provide examples from political discourse (e.g., how syntax influences the perception of an election slogan).

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Write a short explanation (½ page) of the difference between language and speech. Provide examples from political or media communication.

B. Analyze one short English text (e.g., a news article, a political speech, or a social media post). Identify its main linguistic features (vocabulary, style, structure).

C. Write one paragraph describing the main characteristics of modern English discourse (e.g., political, media, academic). Explain how it reflects current social and cultural trends.

D. Give simple definitions of the key concepts (text, discourse, context, pragmatics). Provide examples from English-language communication to illustrate each concept.

Тема 2. Науковий стиль сучасної англійської мови.

Практичне заняття 2. Семінар: «Англійська наукова проза та популярна наукова проза» (2 год.)

План:

1. Ознайомлення з основними характеристиками наукового стилю сучасної англійської мови.
2. Обговорення відмінностей між науковою та популярною науковою прозою в англійській мові.
3. Аналіз прикладів наукових та популярних наукових статей для виявлення стилістичних особливостей.
4. Обговорення способів адаптації наукового тексту для популярного викладу без втрати змісту.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What are the main characteristics of the scientific style in modern English?
2. How can we distinguish between scientific prose and popular science prose in English?
3. What stylistic features can you identify when analyzing examples of scientific and popular science articles?
4. How can a scientific text be adapted into a popular format without losing its original meaning?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Describe the main features of the scientific style in modern English, giving examples from authentic texts (e.g., research articles, conference abstracts).
2. Identify the key differences between scientific prose and popular science prose in English, and explain why these differences are important for different audiences.
3. Compare two short texts (one scientific and one popular science) and draw conclusions about their stylistic differences (lexis, grammar, tone, audience).
4. Compile a mini-glossary of 10 terms typical of English scientific prose and explain their meaning in your own words.

Example:

- *Methodology* – the system of methods and principles used in a particular study.

- *Abstract* – a brief summary of the purpose, methods, results, and conclusions of a research article.
- *Data* – facts, figures, or information collected during research.
- *Conclusion* – the final part of a scientific paper that summarizes the main results and implications.

5. Paraphrase a passage from a scientific article into popular science prose, keeping the main ideas intact but making the text accessible to a wider audience.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і очікуваних результатів семінару, короткий огляд плану.
- Фронтальна робота з джерелом. Отримання студентами текстових матеріалів з теоретичними характеристиками наукової та популярної прози англійською мовою.
- Індивідуальна робота. Опрацювання студентами тексту за поданою темою та виокремлення основних ідей.
- Фронтальна колективна дискусія. Обговорення відмінностей між науковим та популярним стилем на основі поданого тексту.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення мовних і стилістичних ознак, які допомагають розрізняти наукову і науково-популярну прозу англійською мовою.
- Індивідуальна робота. Отримання кожним студентом двох коротких уривків (наукового і популярного), визначення стилістичних особливостей та заповнення таблиці (лексика / граматика / цільова аудиторія).
- Індивідуальна робота з елементами презентації. Складання міні-глосарію з 10 термінів наукової прози англійською мовою з поясненням значення та представлення результатів.
- Індивідуальна робота з подальшим колективним обговоренням. Отримання студентами уривка з англійської наукової статті та перефразування у формат популярної прози зі збереженням змісту та спрощенням лексики і стилю. Читання власних робіт.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Write a short explanation (½ page) of what *academic style* means and why it is important in political science. Give at least two examples (e.g., research paper, policy report).

B. Compare two academic genres (for example, a research paper vs. a policy report). Write one paragraph explaining their similarities and differences in structure, style, and purpose.

C. Analyze one short example of an academic text (e.g., an abstract of a political science article). Identify its main features: structure, vocabulary, formality.

D. Prepare a short summary (150–200 words) of how English academic genres can help political scientists in their studies and future careers (e.g., writing conference papers, publishing articles, preparing reports for international organizations).

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Write short definitions (2–3 sentences each) of the main compositional forms of academic writing: definition, classification, comparison/contrast, cause-and-effect, argumentation. Provide one political example for each.

B. Choose one political text (e.g., a short article, speech, or report) and identify which compositional forms are used in it. Explain briefly (5–6 sentences).

C. Write one paragraph (100–120 words) using the cause-and-effect form to explain a political phenomenon (e.g., «The causes and consequences of low voter turnout»).

D. Reflect in writing (½ page): Why is it important for political scientists to master compositional forms of academic writing when preparing reports, articles, or policy briefs?

Змістовий модуль 2.

Науки. Наукові методи, напрями. Інновації 20-21 століть.

Тема 3. Наука і суспільство.

Практичне заняття 3. Семінар: «Наука в сучасному англomовному світі»
(2 год.)

План:

1. Ознайомлення з основними підходами до визначення ролі науки в сучасному суспільстві.

2. Обговорення взаємодії науки, політики та економіки у сучасному світі.

3. Вивчення ролі англійської мови як універсального засобу наукової комунікації.

4. Обговорення проблем і викликів, що постають перед наукою в англomовному світі.

5. Аналіз прикладів впливу наукових відкриттів на політичне та соціальне життя суспільства.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What are the main approaches to defining the role of science in modern society?
2. How do science, politics, and economics interact in today's world?
3. Why is English considered the universal language of scientific communication?
4. What problems and challenges does science face in the English-speaking world?
5. How have scientific discoveries influenced political and social life in society?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Describe the main directions of scientific development in the modern English-speaking world, giving recent examples. Create a short group poster (on A3 paper or online collaborative tool like Canva) that illustrates two recent directions of science development in the English-speaking world.
2. Name three of the most influential scientific discoveries in English-speaking countries and explain their importance for society. Work in pairs and create a dialogue.
3. Describe the interconnection between science, economy, and politics in the global context.
4. Work in groups and create a dialogue: one student represents a scientist, another — a policymaker, and another — a business leader. Hold a 5-minute dialogue on how to fund and implement a new scientific project.
5. Explain the role of English as a tool of international scientific communication.
6. Collect examples of English terms from different fields (e.g., political science, international relations, public administration) and demonstrate how they are used globally without translation. Compile them into a mini-dictionary.
7. Discuss the ethical challenges faced by scientists and political scientists in the modern world and propose possible solutions. Organize a debate in two groups: one group defends stricter regulations (e.g., in AI or genetics), the other argues for academic freedom.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і очікуваних результатів семінару, короткий огляд плану.
- Індивідуальна робота з джерелом. Опрацювання студентами змісту тексту про визначення ролі науки в сучасному суспільстві.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення зі студентами ролі науки в сучасному англomовному світі.
- Групова робота (малі групи). Створення міні-діалогу між «науковцем», «політиком» та «представником бізнесу». Аналіз взаємодії науки, політики та економіки.

- Фронтальне колективне обговорення. Обговорення ролі англійської мови як універсального засобу міжнародної наукової комунікації.
- Індивідуальна робота. Збір прикладів англomовних термінів зі сфер політології, міжнародних відносин, державного управління; укладання міні-глосарію з 10 термінів.
- Робота в парах. Проведення дискусії щодо проблем і викликів, з якими стикається наука в англomовному світі, та пошуку можливих шляхів їх вирішення.
- Фронтальна робота з групою (колективне обговорення). Аналіз конкретних прикладів наукових відкриттів англomовних країн останніх років та визначення їхнього впливу на політичне й соціальне життя.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

- A. Write a short essay (½ page) on what motivates scientists to conduct research. Mention factors such as curiosity, social impact, funding, and international recognition.
- B. Prepare a list of 5 examples of how science and technology influence political decision-making (e.g., cybersecurity, climate policy, digital diplomacy).
- C. Write one paragraph (100–120 words) describing one promising scientific or technological field (e.g., artificial intelligence, biotechnology, renewable energy) and explain its potential impact on politics and society.
- D. Choose one case study (real or recent) where science or technology has played a key role in international relations or political conflict. Write a short analysis (150 words).
- E. Reflect in writing (½ page): Why is it important for political scientists to understand scientific and technological progress? How can this knowledge help in future careers?

Практичне завдання/Practical Task №2:

- A. Write a short essay (½ page): What are the main features of English-language scientific communication in the digital age? Give examples from political science (e.g., online conferences, digital journals and webinars).
- B. Make a list of 5 online platforms or tools used for English-language academic communication (e.g., ResearchGate, Academia.edu, Google Scholar, online political science journals, Zoom conferences). Briefly explain how each can be useful for political scientists.
- C. Write one paragraph (100-120 words): How has digitalization changed the way political scientists share research and collaborate internationally?

D. Choose one example of an online scientific communication format (e.g., webinar, virtual conference, digital academic journal). Analyze its advantages and disadvantages for political science. (150 words)

E. Reflect in writing (½ page): Why is it important for political scientists to participate in English-language digital communication spaces? How does it affect their professional growth and global visibility?

Тема 4. Вітчизняні та міжнародні наукові школи.

Практичне заняття 4. Дискусія. «Авторські методи / патенти» (2 год.)

План:

1. Ознайомлення з поняттям авторських методів і їх значенням у науковій діяльності.
2. Вивчення основних етапів оформлення патентів на винаходи та корисні моделі.
3. Обговорення правових аспектів захисту авторських методів через систему патентування.
4. Ознайомлення з прикладами успішного впровадження патентованих методів у різних галузях.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What role do patents play in the development of innovations, and how do they influence intellectual property policy?
2. What are the key terms related to copyright methods and patent law, and how would you explain their meaning in academic English?
3. When analyzing short texts on patent legislation from different countries, what major differences can be identified? How do these differences affect global innovation policies?
4. How does the patent system influence political decision-making in the field of innovation? What arguments can be developed in a short analytical text (150–200 words)?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Describe the role of patents in the development of innovation and their influence on intellectual property policy.
2. Identify and explain the key terms related to authorship methods and patent law in English.
3. Analyze a short English text about patent legislation in different countries and highlight the main differences.
4. Prepare an analytical text in English (150–200 words) in which you examine how the patent system affects political decisions related to innovation.

Методика проведення дискусії.

I. Підготовчий етап.

- *Визначення теми та мети.* Викладач оголошує тему «Авторські методи/патенти», пояснює актуальність і мету дискусії – дослідити роль патентів у розвитку інновацій та захисті інтелектуальної власності.

- *Ознайомлення з матеріалами.* Студенти заздалегідь опрацьовують базові тексти з патентного права та приклади практичного використання патентів у науці й технологіях.

- *Формування позицій.* Кожен студент готує попередні тези для обговорення, використовуючи такі завдання:

Завдання 1. Розкажіть англійською про роль патентів у розвитку інновацій та їхній вплив на політику інтелектуальної власності.

Завдання 2. Назвіть і поясніть ключові терміни, пов'язані з авторськими методами та патентним правом, англійською мовою.

II. Основний етап.

- *Вступні виступи.* Студенти презентують власне розуміння поняття патенту та наводять приклади його застосування.

- *Обмін думками.* Дискусія про правові аспекти захисту авторських методів через систему патентування; аналіз сильних і слабких сторін.

- *Групова робота. Виконання завдання:*

Завдання 3. Проаналізуйте короткий англійськомовний текст про патентне законодавство в різних країнах і виділіть основні відмінності. Обговоріть, як ці відмінності впливають на глобальну інноваційну політику.

- *Індивідуальна робота. Виконання завдання:*

Завдання 4. Напишіть аналітичний текст англійською мовою (150–200 слів), у якому поясніть, як патентна система впливає на політичні рішення, пов'язані з інноваціями.

- *Міні-дебати.* Учасники висловлюють аргументи «за» і «проти» сучасної патентної системи як чинника розвитку науки.

III. Завершальний етап.

- *Узагальнення результатів.* Викладач систематизує ключові аргументи студентів, виокремлює найпереконливіші приклади.

- *Формулювання висновків.* Учасники визначають роль патентів у розвитку інновацій та політичних процесів, а також ефективні стратегії захисту інтелектуальної власності.

- *Оцінювання результатів.* Викладач оцінює якість аргументації студентів, рівень англійськомовної компетентності й досягнення цілей заняття.

Завдання для самостійної роботи

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Write a short profile (½ page) of one outstanding English-speaking scholar and one Ukrainian scholar in the field of education or political science. Highlight their main achievements and influence.

B. Write one paragraph (100–120 words) comparing the contribution of English and Ukrainian scholars to the development of education or political studies.

C. Analyze one scientific work (article, report, or policy paper) by a political scientist or pedagogue. Identify its structure, main arguments, and relevance for political science.

D. Reflect in writing (½ page): Why should political science students study the contributions of outstanding scholars and be familiar with different forms of scientific production?

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Write a short explanation (½ page): What is a scientific school in pedagogy? Give examples of how the concept of a scientific school can also apply to political science research.

B. Write one paragraph (100–120 words): How can the study of pedagogical schools help political scientists understand the formation of values, ideologies, and political behavior in society?

C. Select one prominent pedagogue (Ukrainian or international) and analyze one of their ideas in terms of its relevance for political science (e.g., John Dewey – democracy and education, Vasyl Sukhomlynsky – moral development and civic responsibility).

D. Reflect in writing (½ page): Why should future political scientists be familiar with pedagogical scientific schools? How can this knowledge support policy-making in education and youth development?

Змістовий модуль 3.

Наукова комунікація англійською мовою.

Тема 5. Лексичні особливості англійських наукових текстів.

Практичне заняття 5. Семінар: «Наукова англійська термінологічна лексика» (2 год.)

План:

1. Ознайомлення з характерними лексичними рисами англійських наукових текстів.

2. Вивчення специфічної термінології та її ролі у формуванні стилю наукового дискурсу.

3. Обговорення функції абстрактних і конкретних слів у наукових текстах.
4. Ознайомлення з різними типами лексичних одиниць, які часто зустрічаються у наукових статтях.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What are the most characteristic lexical features of English scientific texts? Give examples.
2. How does specialized terminology contribute to shaping the style of scientific discourse?
3. What is the function of abstract words (e.g., «process», «system») compared to concrete words (e.g., «microscope», «experiment») in scientific texts?
4. What types of lexical units are most frequently found in scientific articles, and why are they important?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Describe the main lexical features typical of English scientific texts. Work in small groups and highlight examples of these features (e.g., passive voice, formal vocabulary, nominalizations) in a short authentic scientific text provided by the teacher. Present them.
2. Name the most common political science terms in English. Create a mini «terminology card set» — each student writes down one political science term on a card, explains it in English, and gives an example sentence from an academic context. Then swap cards with classmates to test each other.
3. Give examples of English words or phrases that are often used in scientific articles. Collect these words/phrases into a shared class list (on the board or in an online collaborative document). Then, in pairs, write 3–4 original sentences using these expressions in a short research-style paragraph.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і очікуваних результатів семінару, короткий огляд плану.
- Індивідуальна робота з джерелом. Опрацювання студентами тексту за поданою темою та виокремлення основних ідей.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення зі студентами значення спеціалізованої термінології у формуванні наукового дискурсу.
- Групова робота (малі групи). Аналіз прикладів наукових текстів і виділення в них специфічної лексики.

- Фронтальне колективне обговорення. Обговорення функції абстрактних і конкретних слів у наукових текстах, наведення власних прикладів.
- Індивідуальна робота. Виконання практичного завдання зі створення «термінологічних карток»: кожен студент готує один термін з політології англійською мовою, пояснює його та наводить приклад вживання.
- Робота в парах. Обмін картками між студентами, взаємне опитування та пояснення.
- Фронтальна робота з групою. Колективне складання списку найбільш поширених слів і фраз, що зустрічаються в англійськомовних наукових статтях; створення спільного міні-словника.
- Робота в парах. Складання 3–4 наукових речень із використанням обраних слів і фраз.
- Фронтальна презентація. Презентація результатів групової роботи, обговорення точності та доречності вживання термінів.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Make a glossary (10 items): Select ten polysemous words (e.g., power, state, institution, development, security) that are common in political science texts. Write at least two meanings for each and provide short example sentences.

B. Text analysis (150 words): Take one short academic text in political science (e.g., an article abstract). Identify 3–4 polysemous words and explain how their meaning is determined by context.

C. Write one paragraph (100–120 words): Discuss why polysemous words can cause difficulties for students when reading English-language academic texts in political science. Suggest strategies to overcome these difficulties.

D. Comparative task: Choose two polysemous words (e.g., liberal, constitution). Explain how their meaning changes in different contexts: (a) everyday language, (b) academic political science texts.

E. Reflective writing (½ page): Why is it important for political scientists to be aware of polysemy in English academic texts? How can this skill improve their critical reading and analytical competence?

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Make a list of 15 common clichés of English academic style (e.g., It should be noted that...; The aim of this paper is...; According to the findings...). Provide one short example sentence for each, using political science topics.

B. Rewrite a short informal political science text (½ page) into academic style by adding appropriate clichés and standard expressions (e.g., change «This paper talks about...» → «The present study examines...»).

C. Take one excerpt (100–120 words) from a political science article and underline all clichés of academic style. Explain their communicative function in the text (e.g., introduction, transition, conclusion).

D. Write one paragraph (150 words) on a political topic (e.g., elections, democracy, globalization) using at least 7 clichés of academic writing. Highlight them in bold.

Тема 6. Англomовна лексика та термінологія політичних наук.

Практичне заняття 6. Семінар: «Труднощі інтерпретації політичної термінології у двомовному (англійсько-українському) контексті» (2 год.)

План:

1. Ознайомлення з прикладами політичних термінів, що викликають труднощі перекладу між англійською та українською мовами.
2. Вивчення ролі контексту у правильній інтерпретації політичних термінів.
3. Аналіз хибних або невдалих перекладів політичних термінів у медіа та офіційних документах: які наслідки вони можуть мати.
4. Вивчення підходів до перекладу новітньої політичної термінології, яка ще не має усталених відповідників в українській мові.
5. Обговорення можливостей і обмежень машинного перекладу у сфері політичної термінології: наскільки він точний у складних контекстах?

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. Which political terms are the most difficult to translate between English and Ukrainian. Why?
2. How does context influence the correct interpretation of political terms?
3. What are any consequences of inaccurate or misleading translations of political terms in media or official documents?
4. How should translators approach new political terminology that does not yet have established equivalents in Ukrainian?
5. What are the advantages and disadvantages of machine translation when dealing with political terminology? How is it reliable in complex contexts?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Create a comparative table with 10 English political terms and their Ukrainian equivalents. For each example, explain the translation difficulty (e.g., lexical ambiguity, cultural context, lack of direct equivalent).

COMPARATIVE TABLE OF POLITICAL TERMS

English Term	Ukrainian Equivalent	The difficulties of translation
Liberal	Ліберал / Ліберальний	Lexical ambiguity: in US context: «progressive», in Europe: «classical liberal».
Governance	Управління / Менеджмент	No direct equivalent: broader than «government», closer to «policy management».

2. Read two excerpts from political speeches in English that use the same word (for example, «liberal» or «populism»). Translate both into Ukrainian and explain how the context influenced your translation choice.

3. Find an example of a mistranslation of a political term in the media or a public document (it can be from archives or recent sources). Describe the mistake and suggest a corrected version with an explanation.

4. Choose 5 recent English political terms (for example, «cancel culture», «fake news», «digital authoritarianism») and propose Ukrainian translation variants. Justify your choice and compare it with other possible translations.

5. Use Google Translate or DeepL to translate an English political text (100–150 words). Analyze the results: which terms were translated well and which were not? Correct the errors and explain the nature of the mistakes.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і очікуваних результатів семінару, короткий огляд плану.
- Індивідуальна робота з джерелом. Читання студентами тексту, в якому містяться зразки політичних термінів, що викликають труднощі при перекладі з англійської на українську мову.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення ролі контексту у правильній інтерпретації політичних термінів; наведення прикладів, де контекст змінює значення.
- Фронтальне колективне обговорення. Аналіз прикладів хибних або невдалих перекладів у медіа чи офіційних документах; обговорення можливих політичних і соціальних наслідків таких помилок.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення підходів до перекладу новітньої політичної термінології, яка ще не має усталених українських відповідників.

- Групова робота (малі групи). Створення порівняльної таблиці з 10 англійських політичних термінів та їх українських еквівалентів із поясненням складнощів перекладу.
- Індивідуальна робота. Переклад двох уривків політичних статей, де використовується одне й те саме слово (наприклад, *liberal*, *populism*), та пояснення відмінностей у перекладі залежно від контексту.
- Фронтальна презентація. Обмін прикладами хибних перекладів, знайдених у ЗМІ чи документах; презентація варіантів виправлення.
- Індивідуальна робота. Створення українських еквівалентів для 5 новітніх англомовних політичних термінів (*cancel culture*, *climate justice*, *deep state* тощо), обґрунтування вибору.
- Групова робота (малі групи). Практичний аналіз роботи машинного перекладу (Google Translate, DeepL) на основі політичного тексту (100–150 слів), виправлення помилок та їх пояснення.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Compile a mini-glossary of 10 political terms (e.g., liberalism, sovereignty, cabinet, coalition, populism). For each term:

- Identify its morphological structure (root, affixes, compounds).
- Provide at least two semantic shades or uses in political contexts.

B. Choose 5 political terms and compare their meaning/usage in different cultures or countries (e.g., liberalism in the USA vs. Europe; constitution in the UK vs. Ukraine). Write 1–2 sentences for each comparison.

C. Select a short English-language political science text (article, report, or policy brief) (150 words). Identify 3–4 political terms with complex morphology or multiple meanings. Explain how context determines their interpretation.

D. Write one paragraph (100–120 words) on a political topic (e.g., international relations, democracy, migration) using at least 5 specialized political terms. Highlight the terms and briefly explain their morphological and semantic features.

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Compile a glossary of 12 key political science terms (e.g., sovereignty, governance, legitimacy, checks and balances, civil society, populism). Provide definitions in English and short example sentences in an academic style.

B. Divide 12–15 political terms into categories (e.g., forms of government, political ideologies, institutions, political processes). Write a short explanation (2–3 sentences) for each category.

C. Select a short English-language academic article or abstract in political science. Identify 5 political terms, explain their meaning, and describe how they contribute to the academic tone of the text.

Тема 7. Граматичні та стилістичні особливості англійських наукових текстів.

Практичне заняття 7. Дискусія: «Антиплагіат» (2 год.)

План:

1. Ознайомлення з поняттям плагіату та його основними видами у науковій та навчальній діяльності.
2. Вивчення законодавчих та етичних норм, що регламентують дотримання академічної доброчесності.
3. Обговорення наслідків плагіату для автора, навчального закладу та наукової спільноти.
4. Розкриття змісту сучасних інструментів і методів виявлення плагіату в текстах.
5. Аналіз прикладів порушення академічної доброчесності та шляхів їх запобігання.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What is plagiarism, and what are its main types in academic and educational activities? Can you give examples of its different types in academic or student work?
2. What are the main legal and ethical rules that regulate academic integrity in Ukraine and worldwide?
3. What consequences can plagiarism have for the author, the educational institution and the academic community? Can you give real-life examples?
4. How does a plagiarism-checking tool work? Can you demonstrate one and explain its main principle?
5. Can you analyze examples of academic dishonesty and suggest ways to prevent such violations?
6. When you read a text fragment, how can you determine whether it contains plagiarism? What arguments or evidence can you use to justify your answer?

Практичне завдання/Practical Task:

1. What is plagiarism? Give examples of different types of plagiarism from academic or learning practice.
2. What are the main legal and ethical rules that regulate academic integrity in Ukraine and in the world?

3. What consequences can an author face if plagiarism is discovered? Use real examples to explain your answer.

4. Show how one plagiarism-checking tool works and explain the basic principle of its function.

5. Analyze the given text fragment and decide whether it contains plagiarism.

Методика проведення дискусії.

I. Підготовчий етап.

- *Визначення теми та мети.* Викладач оголошує тему семінару «Антиплагіат», окреслює головну мету та завдання, наголошуючи на значенні академічної доброчесності для сучасної науки й освіти.

- *Ознайомлення з матеріалами.* Студенти заздалегідь опрацьовують теоретичні джерела та нормативні документи з теми, готують приклади випадків плагіату та формують первинні аргументи для обговорення.

- *Визначення власної точки зору.* Кожен студент формує індивідуальне розуміння проблеми, готує тези щодо основних аспектів: видів плагіату, наслідків, можливих шляхів запобігання.

II. Основний етап.

- *Вступні виступи.* Студенти презентують свої визначення плагіату, наводять приклади його видів у навчальній та науковій практиці.

- *Обмін думками.* Обговорюються правові та етичні норми, що регламентують академічну доброчесність в Україні та світі; порівнюються підходи різних країн.

- *Аналіз наслідків.* Учасники розглядають реальні приклади академічної недоброчесності та обговорюють наслідки для автора, освітнього закладу та наукової спільноти.

- *Практичне завдання.* Демонструється один із сучасних інструментів перевірки текстів на плагіат; пояснюється принцип його роботи. Студенти мають змогу оцінити ефективність інструменту.

- *Групова робота.* Учасники аналізують фрагменти текстів, визначають, чи містять вони ознаки плагіату, й аргументують свою позицію.

- *Міні-дебати.* Обговорення ефективності сучасних методів боротьби з плагіатом: учасники висловлюють аргументи «за» і «проти» використання автоматизованих систем перевірки.

III. Завершальний етап.

- *Узагальнення результатів.* Викладач підсумовує ключові тези дискусії, виокремлює найважливіші аргументи студентів.

- *Формулювання висновків.* Учасники спільно визначають найефективніші стратегії запобігання плагіату, роль академічної етики та значення доброчесності у професійній діяльності.
- *Оцінювання результатів.* Викладач аналізує якість участі студентів, рівень аргументації та досягнення поставленої мети дискусії.

Завдання для самостійної роботи

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Find 5 examples of long, complex sentences from English-language political science articles. Underline the main clause and highlight subordinate clauses.

B. Select one short academic text (about 150 words) in political science. Identify syntactic features such as:

- passive voice,
- nominalization (e.g., implementation, globalization),
- impersonal constructions (It is argued that...).

Write 5–6 sentences explaining how these features create an academic tone.

C. Rewrite 5 simple sentences about politics (e.g., Scholars study democracy) into more academic ones using passive voice and nominalization (Democracy has been studied extensively by scholars).

D. Write one short paragraph (100–120 words) on a political topic (e.g., human rights, international relations) using at least: a) 2 passive constructions, b) 2 examples of nominalization, c) 1 impersonal construction.

Highlight these features in bold.

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Select one short English-language academic article in political science (abstract or introduction, 150 words). Highlight stylistic features such as:

- formal vocabulary (significant, evident, demonstrates),
- linking devices (however, therefore, in contrast).

B. Choose 5 political science statements (from articles, textbooks, or reports) and insert them into your own sentences using:

- direct quotation (with quotation marks),
- indirect (paraphrased) quotation.

C. Write a short paragraph (100–120 words) on a political topic (e.g., democracy, globalization, human rights) using at least: a) 2 direct quotations, b) 2 paraphrased quotations, c) 2 stylistic features of academic writing (e.g., cautious language, formal linking phrases).

D. Compare how quotations are integrated into academic texts versus journalistic texts. Write 1 paragraph (80–100 words) explaining the difference in style, accuracy, and purpose.

***Змістовий модуль 4.
Жанри наукової прози.***

Тема 8. Наукова писемна комунікація англійською мовою.

Практичне заняття 8. Семінар: «Правила написання тез» (2 год.)

План:

1. Ознайомлення з основною структурою тез на англійській мові.
2. Обговорення різниці між тезами та повноцінною науковою статтею: у чому полягає відмінність змісту й обсягу.
3. Вивчення вимог до оформлення тез відповідно до академічних стандартів: що потрібно враховувати під час подання до конференцій.
4. Ознайомлення з вимогами до посилань і джерел у тезах.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What is the basic structure of theses in English, and how does it differ from other academic writing formats?
2. In what ways do theses differ from full-length research articles in terms of content, scope, and purpose?
3. What academic standards should be considered when formatting theses for submission to conferences? Can you name any common mistakes?
4. Why are proper references and citations important in theses, and what rules should be followed when including sources?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Analyze two examples of theses (one well-written, the other with mistakes). Identify their strengths and weaknesses, point out errors, and propose ways to improve them.
2. Condense a given fragment of a scientific text into a theses format (150–200 words), preserving the main idea, structure, and logic of presentation.
3. Build the structure of theses on a given topic, outlining the key components: introduction, aim, methods, results, and conclusions.
4. Check a sample set of theses for compliance with academic conference requirements (length, structure, style, citation format, etc.).
5. Write your own theses (150–200 words) on a chosen or assigned topic, adhering to academic style and logical coherence.
6. Edit a peer's theses and provide constructive feedback on clarity, academic rigor, and logical flow of the text.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і очікуваних результатів семінару, короткий огляд плану.
- Індивідуальна робота з текстом. Опрацювання студентами тексту за поданою темою та виокремлення основних ідей.
- Фронтальна робота з групою (робота з джерелом). Виділення основних компонентів тез (вступ, мета, методи, результати, висновки).
- Фронтальне колективне обговорення. Обговорення різниці між тезами та повноцінною науковою статтею, визначення особливостей змісту й обсягу.
- Фронтальна робота з групою (евристична бесіда). Розгляд академічних стандартів оформлення тез для конференцій; аналіз найпоширеніших помилок у форматуванні.
- Фронтальна робота з групою (робота з джерелом). Ознайомлення з вимогами до посилань і джерел, обговорення правил цитування у тезах.
- Групова робота (малі групи). Аналіз двох прикладів тез (вдалих і з помилками), виявлення сильних та слабких сторін, пропозиції щодо вдосконалення.
- Індивідуальна робота. Скорочення поданого уривка наукового тексту до формату тез (150–200 слів) із збереженням структури й логіки.
- Індивідуальна робота. Створення структури тез за заданою темою (вступ, мета, методи, результати, висновки).
- Фронтальна робота з групою (робота з джерелом). Перевірка зразків тез на відповідність академічним вимогам (обсяг, стиль, посилання, структура).
- Індивідуальна робота. Написання власних тез (150–200 слів) на обрану або запропоновану тему з дотриманням правил академічного письма.
- Робота в парах. Редагування тез однокурсника; надання конструктивного зворотного зв'язку щодо ясності, логічності й академічного стилю.
- Фронтальна робота з групою (евристична бесіда). Узагальнення викладачем основних правил написання тез.
- Фронтальне колективне обговорення. Обговорення студентами труднощів і відкриттів у процесі виконання практичних завдань.
- Фронтальна робота з групою. Формулювання рекомендацій для подальшої підготовки тез англійською мовою до конференцій.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

- A. Make a comparative table of different types of academic writing (resume, article, abstract, annotation, review, monograph, dissertation). For each type, specify:

Purpose	Structure	Typical length	Relevance for political science

B. Select one short political science article (or abstract). Identify its semantic features (main idea, key arguments, terminology) and compositional features (introduction, body, conclusion). Write ½ page analysis.

C. Write a short annotation (150–180 words) for a political science article (real or chosen by you). Focus on conciseness, accuracy, and clear structure.

D. Compare the linguistic and stylistic features of two texts: a) a political science article; b) a journalistic commentary on the same topic.

E. Write one paragraph (100–120 words) explaining the differences (formality, vocabulary, objectivity, use of references).

F. Write a mini-review (200 words) of one political science book or article. Use academic clichés (e.g., The author argues that...; The work contributes to...; However, one limitation is...).

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Select one political science article (in English). Highlight 3–4 examples of in-text citations. Write them out and determine the referencing style (APA, Chicago, Harvard, or MLA).

B. Write one short paragraph (100–120 words) explaining the differences between APA and Chicago referencing. Which style is more suitable for political science research papers? Why?

C. Write a mini-essay (150–200 words) on a topic of your choice (e.g., The Role of International Organizations in Global Politics). Use at least 3 academic sources and provide: a) in-text citations; b) a properly formatted reference list.

Тема 9. Наукова усна комунікація англійською мовою.

Практичне заняття 9. Круглий стіл: «Організація наукової конференції» (2 год.)

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. Familiarization with the main stages of organizing a scientific conference.
2. Study of the types of scientific conferences and their distinctive features.

3. Discussion of the role and functions of the key components of a conference, such as plenary sessions, section meetings, and round tables.

4. Explanation of the procedures involved in the preparation and conduct of a scientific conference.

Практичне завдання/Practical Task:

1. Describe the main stages of organizing a scientific conference.
2. Identify the different types of scientific conferences and briefly characterize each of them.
3. Prepare a short oral presentation in English on the structure of a typical scientific conference.
4. Conduct a conversation in English in which one student acts as the conference organizer and the others as participants. Discuss the key aspects of preparing and conducting the event.

Методика проведення круглого столу.

- Вступне слово викладача (5 хв). Представлення теми, мети та очікуваних результатів заняття. Пояснення специфіки формату круглого столу (рівність учасників, вільний обмін думками, акцент на спільному пошуку відповідей).
- Фронтальна робота з групою. Викладач стисло окреслює значення наукових конференцій у сучасному академічному середовищі та пропонує проблемне запитання: «Чому наукові конференції залишаються важливим інструментом розвитку науки?»
- Круглий стіл-дискусія. Обговорення основних етапів організації конференції. Кожен студент має можливість подати власний приклад або міркування. Викладач модерує, спрямовує дискусію, формулює проміжні висновки.
- Мікродискусії у групах. Студенти діляться на підгрупи, де аналізують різновиди наукових конференцій. Кожна підгрупа визначає ключові особливості та презентує результати для загального обговорення.
- Обговорення у форматі «панельної дискусії». Обговорення ролі та функцій ключових компонентів конференції (пленарні засідання, секційні засідання, круглі столи). Декілька студентів виступають із тезами, решта ставлять уточнювальні питання.
- Круглий стіл-обговорення практики. Загальне обговорення процедур підготовки та проведення конференції (складання програми, реєстрація, збір тез, організація дискусій). Студенти наводять приклади з власного досвіду або відомих заходів, порівнюють практики в Україні та за кордоном. Колективне узагальнення.

- Відкрита дискусія про труднощі, що виникають у процесі організації конференції та як їх подолати. Формування спільних рекомендацій у форматі «правила успішної конференції».
- Підсумкове коло. Кожен студент формулює власний головний висновок або рекомендацію. Викладач узагальнює результати, підкреслює ключові ідеї, дає орієнтири для подальшої роботи.

Завдання для самостійної роботи

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Create a table that includes forms of oral academic communication (e.g., presentation, scientific report, debate, round table). For each, indicate: a) purpose; b) main linguistic features (formal vocabulary, academic clichés); c) stylistic/semantic features (clarity, neutrality, and persuasiveness); d) compositional structure (introduction, argumentation and conclusion).

Forms of oral academic communication	Purpose	Main linguistic features	Stylistic /semantic features	Compositional structure
presentation				
scientific report				
debate				
round table				

B. Watch one recorded academic presentation (e.g., TED Talk on politics, university lecture, or conference report). Identify: 1) key stylistic markers (formal phrases, linking words); 2) semantic features (main arguments, examples); 3) compositional structure. Write a short analysis (150 words).

C. Write a draft of a short speech (150–200 words) for one of the following formats: 1) political science presentation at a student conference; 2) public speech on a political issue; 3) participation in a round-table discussion; 4) highlight phrases that show academic style.

D. Choose one political topic (e.g., democracy, international relations, migration). Write a script (½ page) for a mini-debate where two sides defend opposing positions. Pay attention to argumentative clichés (It should be emphasized that...; One may argue...; However, this view neglects...).

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Write a short explanation (½ page) of the main structural components of an academic conference (plenary session, panel discussions, round tables, poster sessions). Provide examples of how these formats are used in political science conferences.

B. Prepare a step-by-step outline of conference organization (from call for papers to closing session). Highlight the roles of program committee, moderators, and participants.

C. Draft a sample conference program (1 page) for a political science event. Include: the title and theme, schedule with sessions, time limits/regulations, breaks and registration details.

D. Prepare a short registration form (½ page) for a political science student conference (fields: participant's name, affiliation, topic, abstract, contact details).

Тема 10. Стратегії наукової аргументації в англомовних текстах з політології.

Практичне заняття 10. Семінар: «Аргументаційні стратегії в англомовному науковому дискурсі» (2 год.)

План:

1. Аналіз основних типів аргументації в англомовному науковому тексті: логічна, емоційна та етична складові.
2. Розгляд відмінностей між аргументаційними стратегіями в англомовному та українському академічному дискурсі.
3. Дослідження функції метамовних конструкцій (наприклад, *it is argued that, this suggests that*) у побудові наукової аргументації.
4. Визначення типових помилок у побудові аргументів в англомовних наукових текстах (наприклад, логічні хиби, надмірна суб'єктивність).
5. Оцінка важливості тональності та обережності висловлень у формуванні наукової переконливості.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What are the main types of argumentation in English-language scientific texts (logical, emotional, ethical), and how are they used effectively?
2. How do argumentation strategies in English academic discourse differ from those in Ukrainian academic discourse?
3. What role do metadiscursive constructions (e.g., *it is argued that, this suggests that*) play in building scientific argumentation?
4. What are common mistakes in constructing arguments in English scientific texts (e.g., logical fallacies, excessive subjectivity)?
5. Why are tone and cautious expressions (hedging) important in scientific persuasiveness?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Analyze excerpts from English-language scientific texts and identify the type of argumentation (logical, emotional and ethical). Justify your choice and evaluate the appropriateness of each type in scientific discourse.
2. Compose your own scientific statements using suggested metadiscursive constructions (e.g., *it is argued that*, *this indicates that*, *it can be assumed that*). Explain the function each construction performs in structuring argumentation.
3. Examine a fragment of an English scientific text and identify logical or stylistic flaws in the argumentation. Find the mistakes and correct them in academic English.
4. Prepare short arguments *for* and *against* a given scientific thesis. Use logical reasons, ethical points, and careful (hedging) expressions (e.g., *it seems that*, *one could argue*, *some people may say*). Explain briefly which strategies you used and why they are useful in academic writing.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і очікуваних результатів семінару, короткий огляд плану.
- Індивідуальна робота з текстом. Опрацювання студентами теоретичного матеріалу про типи аргументації (логічна, емоційна, етична) та особливості їхнього використання в англomовному науковому дискурсі.
- Групова робота (малі групи). Аналіз прикладів англomовних наукових текстів: визначення типу аргументації, аргументація вибору та оцінка доречності у науковому стилі.
- Фронтальне колективне обговорення. Обговорення відмінностей між англomовними та українomовними академічними традиціями побудови аргументації.
- Індивідуальна робота. Створення власних наукових тверджень із використанням метамовних конструкцій (*it is argued that*, *this suggests that*, *it can be assumed that*) та пояснення їх ролі у тексті.
- Індивідуальна робота з елементами колективного обговорення. Редагування фрагментів наукового тексту з логічними або стилістичними хибами; обговорення та виправлення відповідно до академічних стандартів.
- Групові форми (міні-дебати). Підготовка коротких аргументів «за» і «проти» до поданих наукових тез із використанням логічних, етичних та обережних висловлювань, аналіз ефективності застосованих стратегій.

- Фронтальна робота з групою. Підсумкове обговорення значення тональності, об'єктивності та обережності висловлювань у формуванні переконливого наукового тексту.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Compile a list of 12–15 academic phrases used for argumentation, generalization, and critical evaluation (e.g., It can be argued that...; This evidence suggests that...; On the contrary...; A limitation of this view is...). Provide examples in political science contexts.

B. Select one short academic article or excerpt (150–200 words) in political science. Identify: a) the author's main arguments, b) supporting evidence, c) language markers of critical evaluation (e.g., however, nevertheless, a significant weakness).

C. Write an outline (bullet points) of a short political science essay showing: a) thesis statement, b) 2–3 supporting arguments with evidence, c) counterargument, d) conclusion.

D. Write one paragraph (120–150 words) on a political topic (e.g., populism, democracy, human rights). Use at least: a) 2 argumentation phrases, b) 2 generalization phrases, c) 2 critical evaluation phrases. Highlight them in bold.

E. Write ½ page on the following question: Why is the construction of a solid evidence base essential in political science research? Explain how logical structure and precise language strengthen credibility in both academic and policy contexts.

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Compile a list of 12–15 academic phrases used in scientific polemics (e.g., This claim overlooks...; It is important to challenge the assumption that...; Critics argue that...; A more convincing interpretation is...). Provide short examples in political science contexts (e.g., debates on democracy, international relations).

B. Select one short academic excerpt (150–200 words) from a political science article. Identify: a) the author's central claim, b) counterarguments or opposing views mentioned, c) linguistic markers of polemical style (e.g., in contrast, it must be noted, a flawed assumption).

C. Write an outline (bullet points) of a mini-polemical essay on a political issue (e.g., Is populism a threat to democracy?). Include: a) thesis statement, b) 2–3 arguments in favor, c) 1–2 counterarguments, d) a final evaluative conclusion.

D. Write one paragraph (120–150 words) on a chosen political topic (e.g., global governance, human rights, electoral systems). Use at least: a) 2 polemical/argumentation phrases, b) 2 generalization phrases, c) 2 critical evaluation phrases. Highlight them in bold.

E. Write ½ page on the following question: Why is polemical rhetoric important in political science research and debates? Explain how constructive polemics (criticism, counterarguments, and evaluation) contribute to developing stronger academic discussions and policy analysis.

Змістовий модуль 5.

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти магістратури.

Тема 11. Науково - дослідна робота здобувачів вищої освіти. Міжнародні гранти.

Практичне заняття 11. Семінар: «Міжнародні наукові публікації: форматування, стиль і подання статей англійською мовою» (2 год.)

План:

1. Аналіз основних вимог до структури міжнародної наукової статті.
2. Обговорення особливостей академічного стилю англійських наукових публікацій: як уникати калькування з рідної мови.
3. Дослідження стандартів форматування (APA, MLA, Chicago, тощо): коли та який стиль доцільно обирати?
4. Пояснення ролі анотації та ключових слів у просуванні статті в міжнародному науковому середовищі.
5. Аналіз процесу подання статті до англійського журналу: які етапи включає подання і як уникнути відхилення?

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What are the key structural requirements of an international scientific article? Why are they important?
2. What are the main features of academic style in English-language publications?
3. What are the main differences between APA, MLA, and Chicago formatting styles? How do authors decide which formatting style is most appropriate for their work?
4. Why should authors pay special attention to writing abstracts and choosing keywords for international publications?
5. How do authors submit articles to English-language journals? What can they do to minimize the risk of rejection?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Read an open-access English-language article. Identify its main structural elements (introduction, literature review, methodology, results, discussion, conclusion). Explain how each part functions and how they are connected.
2. Translate one paragraph of a Ukrainian academic text into English, avoiding word-for-word translation. Then exchange translations with a classmate and discuss which stylistic choices were the most appropriate.
3. Choose one citation style (APA, MLA, or Chicago). Reformat a given reference list according to its rules. Explain why you chose this style and discuss in which fields of research it is most often used.
4. Using a short scientific text (or your own research topic), write an abstract in English (150–200 words) and choose 5–7 keywords. In pairs, discuss how well the abstract reflects the content and whether the keywords accurately represent the research field.
5. In groups, explore the submission requirements of one international academic journal (using its official website). Prepare a step-by-step submission algorithm and present it. Explain what difficulties authors may face at each stage.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей і завдань семінару. Короткий огляд плану заняття.
- Індивідуальна робота з текстом. Опрацювання студентами теоретичного матеріалу про структуру міжнародної наукової статті; виокремлення основних елементів (вступ, огляд літератури, методи, результати, висновки).
- Фронтальне колективне обговорення. Визначення особливостей академічного стилю англomовних публікацій та способів уникнення калькування з рідної мови.
- Групова робота (малі групи). Аналіз прикладів оформлення бібліографії; переформатування списку літератури у вибраний стиль (APA, MLA, Chicago); пояснення відмінностей між стилями.
- Фронтальна евристична бесіда. Обговорення ролі анотації та ключових слів у просуванні статті в міжнародному академічному середовищі, наведення прикладів.
- Індивідуальна робота та робота в парах. Написання англomовної анотації (150–200 слів) до наукового тексту з добorem ключових слів; взаємна перевірка та оцінка точності й релевантності.
- Групова робота (малі групи). Ознайомлення з вимогами міжнародних журналів (через офіційні сайти). Створення алгоритму подання статті, підготовка короткої презентації результатів.

- Дебати між групами. Обговорення можливих труднощів на етапах подання статті та шляхів їх подолання; аргументування позицій.
- Фронтальна робота з групою. Підбиття підсумків семінару, узагальнення ключових висновків і рекомендацій щодо підготовки міжнародних наукових публікацій.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Compile a list of 10–12 key terms related to scientometrics (e.g., citation index, impact factor, h-index, peer review, bibliometric analysis). Provide short definitions and examples of their relevance for political science research.

B. Select one short academic excerpt (150–200 words) from a political science article. Identify: a) whether the text uses statistical methods (e.g., surveys, regression, content analysis), b) how the results are presented (tables, percentages, graphs), c) linguistic markers of scientific rigor (e.g., according to the data, the findings suggest, statistically significant).

C. Write an outline (bullet points) for a short essay on the topic “The role of citation indexes and databases in evaluating political science research.” Include: a) thesis statement, b) 2–3 supporting arguments with examples (Google Scholar, Scopus, etc.), c) 1 counterargument (limitations of bibliometric evaluation), d) conclusion.

D. Write one paragraph (120–150 words) on the use of Google Scholar, Scopus, or WorldWideScience.org in political science. Use at least: a) 2 phrases of argumentation (It can be argued that...; Evidence shows that...), b) 2 generalization markers (In general...; Overall...), c) 2 critical evaluation markers (However...; A significant limitation is...). Highlight them in bold.

E. Write ½ page on the following question: Why is it important for political scientists to understand scientometric indicators and use international databases? Explain how this knowledge improves research visibility, academic credibility, and international collaboration.

Практичне заняття 12. Рольова гра: «Міжнародні гранти».

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. Introduction to the principal categories of international grants and their intended objectives.
2. Examination of the selection criteria for applicants and the conditions governing the award of grants.
3. Consideration of the process of preparing a grant proposal and the essential requirements for its formal presentation.

4. Analysis of the role of grants in sustaining scientific research and fostering the development of education.

Практичне завдання/Practical Task:

Group Work

Students are assigned the roles of participants in an academic round table at an international academic conference. Each participant assumes one of the following roles:

- A. A researcher who has successfully obtained a grant.
- B. A researcher whose application has been declined.
- C. A representative of a grant-awarding institution.
- D. An early-career scholar intending to apply for a grant.
- E. An expert in academic mobility.

Task:

Engage in a structured discussion in English on the topic «Benefits and Challenges of Participation in International Grant Programs».

1. Express and support your point of view to the given role.
2. Provide well-reasoned arguments addressing the following aspects:
 - a) The professional, scholarly, and personal benefits of participating in grant programs.
 - b) The principal challenges encountered, including linguistic barriers, bureaucratic procedures, and high levels of competition.
 - c) Effective strategies for preparing a competitive grant application.

Методика проведення рольової гри.

- Фронтальна робота з групою. Повідомлення теми, цілей та очікуваних результатів заняття. Ознайомлення студентів із форматом рольової гри як методом навчання (імітація реальної ситуації, закріплення знань, розвиток комунікативних та аналітичних навичок).
- Фронтальна робота з групою (евристична бесіда). Обговорення попередніх знань студентів про міжнародні гранти. Постановка орієнтовних питань: Які види грантів ви знаєте? Хто може бути їхнім отримувачем? Які труднощі можуть виникати при подачі заявки?
- Фронтальна робота з групою (оглядове повідомлення). Коротке ознайомлення з основними видами міжнародних грантів, критеріями відбору та процедурою подання заявки.
- Групова робота (розподіл ролей). Студенти отримують ролі: а) дослідник, який успішно отримав грант; б) дослідник, чия заявка була відхилена; в) представник грантодавчої організації; г) молодий науковець, який планує подавати заявку; д) експерт з академічної мобільності.

- Робота в групах (підготовка до рольової гри). Кожен учасник опрацьовує матеріали відповідно до ролі, формулює аргументи та позицію, готує приклади.
- Рольова гра (структурована дискусія). Студенти проводять обговорення англійською мовою на тему «Benefits and Challenges of Participation in International Grant Programs». Кожен учасник висловлює позицію відповідно до ролі. Обговорюються професійні, наукові та особисті переваги участі у грантах. Визначаються основні труднощі (мовні бар'єри, бюрократія, конкуренція). Пропонуються ефективні стратегії підготовки заявки.
- Фронтальна робота з групою (аналіз). Викладач підсумовує результати дискусії, коментує правильність використання термінології, аргументацію та комунікативну взаємодію.
- Фронтальне колективне обговорення. Студенти обмінюються враженнями від участі в рольовій грі: які нові знання отримали, які труднощі виникли, які навички вдалося вдосконалити.
- Фронтальна робота з групою (узагальнення). Формулювання висновків щодо ролі грантів у розвитку науки та освіти, рекомендації для ефективної підготовки грантових заявок

Завдання для самостійної роботи

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Compile a list of 12–15 key terms related to academic integrity and publication ethics (e.g., plagiarism, self-plagiarism, authorship, co-authorship, conflict of interest, transparency, peer review). Provide short definitions and examples from political science research.

B. Select one short excerpt (150–200 words) from an academic text (article, guidelines, or declaration). Identify: a) the principles of academic integrity mentioned, b) how ethical norms of publication are expressed, c) language markers of ethical evaluation (e.g., must, should, is prohibited, is encouraged).

C. Write an outline for a short essay on the topic «The importance of academic integrity in the European Higher Education Area». Include: a) thesis statement, b) 2–3 supporting arguments (e.g., trust in research, international reputation, protection against plagiarism), c) 1 counterargument (e.g., challenges in enforcement, cultural differences), d) conclusion.

D. Write one paragraph (120–150 words) comparing Ukrainian and British codes of research ethics.

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Imagine you and your classmates are a research team of young political scientists. You want to apply for a small international research grant on the topic

«Youth and Democracy in Ukraine». Write the project idea (5–6 sentences): project title, main goal, who will benefit from the research, expected result.

In 1 paragraph (100 words), explain why your project deserves funding.

Make a mini-poster or bullet-point list called «Why fund us?» with 3 arguments in favor of your project (e.g., importance for Ukraine, innovative approach, international relevance).

Тема 12. Англомовні наукові журнали. Міжнародні екзамени з англійської мови.

Практичне заняття 13. Семінар: «Фахові педагогічні видання у світовому науковому просторі» (2 год.)

План:

1. Основні тенденції розвитку педагогічних наукових журналів у світі: від традиційних до цифрових платформ.

2. Роль наукових баз даних (Scopus, Web of Science, ERIC) у поширенні педагогічних досліджень.

3. Проблеми мовного бар'єру: як українським молодим вченим успішно публікуватися у світовому науковому просторі?

4. Відкритий доступ (Open Access) у педагогічній науці: переваги, ризики, вплив на наукову видимість.

5. Актуальні теми у світовому педагогічному дискурсі: що сьогодні досліджують у сфері освіти?

6. Як обрати фахове видання для публікації педагогічної статті: практичні поради для молодих дослідників.

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What new trends can we see in educational journals today?
2. Why are databases like Scopus or Web of Science important for researchers?
3. What language problems do Ukrainian scholars face when publishing abroad?
4. What are the good and bad sides of Open Access?
5. What topics are most popular in today's global educational research?
6. How can young researchers choose the right journal for their article?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Choose 2–3 modern educational journals (online platforms). Identify the main topics, the usual format, and the style of publications. Present them in class.

2. Describe how to use the ERIC database: how to search for articles, how to evaluate the quality of a journal, and how to use it for preparing your own publication. Share your results in a short written report.

3. Prepare a short list of practical tips for overcoming the language barrier when publishing in international journals.

4. Write and perform a short dialogue on the topic: «Advantages and Risks of Open Access». Give arguments for both sides, considering academic ethics, knowledge accessibility, and publication costs.

5. Use Google Scholar or the ERIC database to collect examples of recent articles in political science (from the last year). Summarize the main research directions and discuss whether these topics are relevant to the Ukrainian context.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Викладач повідомляє тему, мету та завдання семінару. Коротко пояснює значення фахових педагогічних видань у сучасному науковому просторі.

- Фронтальна робота з групою. Ознайомлення з основними тенденціями розвитку педагогічних журналів (перехід від друкованих до цифрових платформ).

- Індивідуальна робота. Опрацювання студентами текстів/зразків статей із педагогічних журналів, виокремлення тематики та структури публікацій.

- Групова робота (малі групи). Аналіз ролі баз даних (Scopus, Web of Science, ERIC) у поширенні педагогічних досліджень. Кожна група готує коротку презентацію.

- Фронтальне обговорення. Проблеми мовного бар'єру: студенти обмінюються прикладами труднощів та пропонують можливі шляхи їх подолання.

- Робота в парах. Створення діалогу на тему: «Advantages and Risks of Open Access» з аргументами «за» і «проти».

- Групові форми. Дослідження актуальних тем у світовому педагогічному дискурсі (завдання з Google Scholar / ERIC). Представлення результатів і порівняння з українським контекстом.

- Індивідуальна робота. Підготовка короткого списку практичних порад: «Як обрати фахове видання для публікації статті».

- Фронтальна робота з групою. Узагальнення результатів семінару: які навички студенти отримали, які труднощі виникли та які рекомендації можна застосувати для успішної міжнародної публікації.

Завдання для самостійної роботи.

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Compile a list of 10–12 key terms related to indexed research and Scopus (e.g., impact factor, h-index, peer review, open access, abstracting, database coverage, citation analysis). Provide short definitions and examples of their use in political science research.

B. Select one short excerpt (150–200 words) from an article indexed in Scopus (in political science or international relations). Identify: a) the main research focus, b) the type of methodology applied, c) linguistic markers of academic rigor (e.g., the findings suggest that...; this study demonstrates...; according to the data).

C. Write an outline (bullet points) of a mini-research project that could be submitted to a Scopus-indexed journal. Include: a) research title, b) problem statement, c) 2–3 research objectives, d) expected outcomes.

D. Write one paragraph (120–150 words) on the following topic: «The advantages and challenges of using Scopus for political science research». Use at least: a) 2 argumentation phrases (It can be argued that...; Evidence shows that...), b) 2 generalization phrases (In general...; Overall...), c) 2 critical evaluation phrases (However...; A significant limitation is...). Highlight them in bold.

Практичне заняття 14. Семінар: «Міжнародні іспити». Контрольна робота (2 год.)

План:

1. Основні типи міжнародних іспитів з англійської мови: TOEFL, IELTS, Cambridge Exams – відмінності, переваги та сфери використання.

2. Визнання міжнародних іспитів у світі: які сертифікати є найбільш затребуваними на ринку праці?

3. Роль міжнародних іспитів у професійному розвитку педагогів та науковців.

4. Онлайн – ресурси та платформи для самопідготовки до міжнародних іспитів.

5. Виконання тестового письмового завдання

Питання до обговорення /Discussion Questions:

1. What are the main differences between TOEFL, IELTS, and Cambridge Exams? Which exam is more useful for study, work or immigration?

2. Which international English exams are most valued in the global job market? Why do employers or universities prefer certain certificates?

3. How can international exams help teachers and researchers in their professional development? Can exam certificates open new career opportunities?

4. What online resources or platforms are the most effective for exam preparation? How can students choose reliable materials?

5. What skills are tested in the writing section of international exams? What strategies help to complete the task successfully?

Практичне завдання/Practical Task:

1. Work in small groups to analyze TOEFL, IELTS and Cambridge Exams. Create a comparative table. Present your results to the class and compare them with the other groups.

Exam	Exam structure	Format (paper-based / computer-based)	Duration	Target audience	Certificate validity period	Areas of use (study / work / migration)
<i>TOEFL</i>						
<i>IELTS</i>						
<i>Cambridge Exams</i>						

2. Choose one country (for example, Canada, Germany, or Australia). Research which English language certificates are accepted there for study or work. Answer these questions:

- Which certificates are recognized?
- What language level is required?
- Which certificates are most important in political science?
- Why are these certificates trusted?
- Share your results in a short group presentation.

3. Write the test.

Методика проведення семінару.

- Фронтальна робота з групою. Викладач повідомляє тему, мету та завдання семінару. Короткий вступ про значення міжнародних іспитів (TOEFL, IELTS, Cambridge Exams) у сучасному академічному та професійному просторі.

- Фронтальна робота з групою. Опрацювання студентами коротких текстових матеріалів про основні типи міжнародних іспитів, їх відмінності, переваги та сфери використання.
- Групова робота (малі групи). Створення порівняльної таблиці міжнародних іспитів за критеріями: структура, формат, тривалість, цільова аудиторія, термін дії сертифіката, сфера використання. Презентація результатів і порівняння між групами.
- Фронтальне обговорення. Визнання міжнародних іспитів у світі: які сертифікати найбільш затребувані на ринку праці та в університетах.
- Групові форми (робота в парах). Дослідження однієї країни (Канада, Німеччина, Австралія тощо) та визначення, які сертифікати там визнаються, який рівень мови потрібен. Підготовка короткої усної розповіді.
- Фронтальне колективне обговорення. Обговорення ролі міжнародних іспитів у професійному розвитку педагогів і науковців. Обмін думками щодо того, як іспити можуть впливати на кар'єру, які найчастіше обирають, які труднощі виникли при виконанні завдань, які стратегії допоможуть у підготовці до іспитів.
- Індивідуальна робота. Написання тестового завдання за змістом всіх пройдених тем.

Завдання для самостійної роботи

Практичне завдання/Practical Task №1:

A. Select one short abstract (150–200 words) from a political science article indexed in Web of Science. Identify: a) the main research question, b) the methods used, c) linguistic markers that show the article's academic credibility (e.g., this study aims to...; the findings confirm...; peer-reviewed evidence suggests...).

B. Write an outline (bullet points) for a search strategy in Web of Science on a chosen political topic (e.g., populism, electoral systems, international security). Include: a) keywords, b) Boolean operators (AND, OR, NOT), c) filters to apply (years, document type, subject area), d) expected number/type of results.

C. Write one paragraph (120–150 words) on the topic: «The role of Web of Science in improving the quality of political science research»

D. Write ½ page answering the question: Why should young Ukrainian political scientists learn to use Web of Science effectively?

Практичне завдання/Practical Task №2:

A. Complete a written task modeled on TOEFL/IELTS/Cambridge exams: write a short essay or provide a structured response to a test-style question.

B. Write ½ page on the question: «Why is the B2 level of English required for participation in academic mobility programs such as Erasmus+ or Fulbright?» Explain

how language skills improve academic success, research opportunities, and political dialogue in international contexts.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Відповідно до навчального плану дисципліни «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» кожен студент-магістрант виконує індивідуальне науково-дослідницьке завдання (ІНДЗ).

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання є важливим елементом підготовки магістрантів, оскільки воно сприяє інтеграції у сучасний науковий простір та розвитку професійних компетентностей, необхідних для майбутньої наукової і практичної діяльності.

В умовах глобалізації та інтернаціоналізації вищої освіти особливого значення набуває здатність працювати з англomовними науковими джерелами, готувати власні публікації та презентувати результати досліджень англійською мовою. Це відкриває можливості для участі у міжнародних конференціях, академічній мобільності та публікаціях у провідних наукових виданнях.

Актуальність ІНДЗ зумовлюється також потребою у формуванні навичок академічної доброчесності, вмінь критично аналізувати наукову літературу, орієнтуватися у наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science), розуміти сучасні стандарти наукового письма та публікаційної етики.

Таким чином, виконання ІНДЗ дозволяє студентам:

- поглибити знання з теорії та практики міжнародної наукової комунікації;
- підготуватися до публікацій у високореєтингових журналах;
- сформувати компетенції, що підвищують конкурентоспроможність на академічному та професійному ринку.

Мета індивідуального науково-дослідницького завдання:

- опрацювання студентом окремої теми курсу для поглиблення знань;
- розвиток умінь критично аналізувати інформацію та дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- використання знань на практиці під час написання англomовних наукових текстів;
- підготовка до участі в міжнародних наукових дискусіях і публікаціях.

Завдання індивідуального науково-дослідницького завдання:

- поглибити знання з тематики курсу (на вибір із запропонованих тем);
- опанувати навички роботи з міжнародними базами даних (Scopus, Web of Science);
- засвоїти правила підготовки англomовних наукових текстів у сфері політичних наук;

- навчитися застосовувати бібліографічні стандарти та етичні принципи наукової публікації;
- розвинути вміння підготовки презентацій та наукових доповідей англійською.

Структура індивідуального науково-дослідницького завдання:

Організація ІНДЗ передбачає наявність ключових частин, необхідних для логічної побудови роботи й цілісного розкриття змісту дослідження.

1. Вступ — обґрунтування актуальності теми, формулювання мети та завдань дослідження.
2. Теоретичний огляд — аналіз літератури англійською мовою, висвітлення основних концепцій, стандартів чи методів.
3. Аналітична частина — власний аналіз обраної проблематики.
4. Практичний компонент (за темою): приклади цитувань, складання бібліографії, імітація процесу рецензування, підготовка анотації чи плану статті англійською.
5. Висновки — узагальнення, пропозиції, рекомендації для молодих науковців у сфері політології.
6. Список використаних джерел — оформлений відповідно до міжнародних стандартів (APA, Chicago, Harvard).
7. Додатки (за потреби) — таблиці, схеми, скріншоти пошукових стратегій у базах даних тощо.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідницького завдання:

- рівень самостійності та глибина опрацювання обраної проблематики;
- структурна впорядкованість роботи та логічна послідовність викладу матеріалу;
- повнота розкриття теми та якісний рівень проведеного аналітичного дослідження;
- аргументованість, наукова обґрунтованість і практична значущість сформульованих висновків та рекомендацій;
- коректність і різноманітність використаних англійських джерел (не менше п'яти);
- відповідність оформлення роботи вимогам академічних стандартів.

Рекомендації щодо виконання індивідуального науково-дослідницького завдання:

1. Вибір теми. Тема індивідуального науково-дослідного завдання має бути обрана зі списку, затвердженого викладачем, із урахуванням наукових інтересів та дослідницьких пріоритетів студента.

2. Планування роботи. Рекомендується раціонально розподіляти час на всі етапи підготовки: пошук і добір джерел, їх критичний аналіз, узагальнення отриманих результатів та написання тексту.

3. Джерельна база. Доцільно використовувати авторитетні англomовні наукові джерела, зокрема міжнародні журнали та наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science, JSTOR, Google Scholar).

4. Академічні стандарти. Виконання завдання має відповідати вимогам англomовної академічної комунікації, включно з коректним використанням наукової лексики, стилю й системи цитування.

5. Аналітична робота. Отримані матеріали необхідно критично оцінювати, виокремлюючи головні положення та звертаючи увагу на відмінності між міжнародними й національними науковими практиками.

6. Оформлення роботи. Письмовий текст повинен бути чітко структурованим і відповідати академічним стандартам оформлення: правильність цитувань, логічність викладу, відповідність стилю.

Форма представлення результатів:

- письмова робота обсягом 10–15 сторінок англійською мовою;
- презентація основних результатів на практичному занятті.

Підсумки

Виконання індивідуального науково-дослідницького завдання – це невід’ємна складова навчального процесу, що забезпечує поглиблення знань, розвиток критичного мислення та вдосконалення навичок академічної комунікації англійською мовою.

Результати індивідуальних завдань можуть бути представлені у формі письмової роботи та усної презентації, а також обговорені на практичному занятті.

Оцінювання індивідуальних завдань проводять за 10 бальною шкалою.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА

№	Тематика (за вибором)	Кількість годин
		Денна
1.	Міжнародні видавничі практики та вимоги до авторів у сфері політичних студій.	
2.	Подвійне «сліпе» рецензування як інструмент забезпечення академічної доброчесності.	
3.	Імпакт-фактор та альтернативні метрики впливу: значення для оцінювання політичних досліджень.	

4.	Бібліографічні стандарти та посилання у міжнародних публікаціях з політології.	
5.	Технічні вимоги до оформлення наукових текстів для подання у міжнародні академічні видання.	
6.	Наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science) та індексація політичних досліджень у міжнародному науковому просторі.	
7.	Підготовка рукописів до публікації у високореєтингових журналах: стандарти та практичні рекомендації.	
8.	Етичні принципи наукових публікацій у міжнародних виданнях з політичних наук.	
9.	Міжнародна процедура рецензування: критерії якості та роль у формуванні академічної політичної науки.	
10.	Структура та стиль англomовних наукових статей у контексті політичних студій.	
Разом		10

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

За умови використання ШІ, під час презентації практичних завдань, ІНДЗ, здобувач повинен надати короткий коментар: як саме він використовував ШІ. Що вдалося, а що було неточним? Як він оцінює його допомогу?

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Final Test

Time: 60 minutes

Task 1 — (1 point).

Give two arguments «for» and two arguments «against» the statement: «Proficiency in English is a necessary condition for successful scientific activity».

Task 2 — (1 point)

Explain why it is important for political scientists to distinguish between scientific prose and popular science prose.

Task 3 — (0.5 point)

Write 4–5 sentences in English explaining why patents are important for the development of innovation and how they affect political decision-making.

Task 4 — (0.5 point)

Complete with appropriate academic formulations:

- The aim of this paper is ...
- It should be noted that ...
- According to the findings, ...
- This study contributes to ...
- The results of the research demonstrate ...

Task 5 — (1.5 points)

1. Provide two examples of polysemy in political science terms (e.g., state, liberal, sovereignty) and briefly explain how context shifts the meaning.
2. Explain the difference between a direct quotation and a paraphrase in academic writing and give one example sentence for each (in English).

Task 6 — (1.5 points)

Rewrite an ≈80–100-word informal description of a political phenomenon (given by the instructor) into academic style.

Task 7 — (1 point)

Insert suitable English phrases typical for conference theses:

- The aim of the paper is ...
- This study employs ...
- The results indicate ...
- It is suggested that ...

- Implications for ... include ...

Task 8 — (0.5 point)

Read a short excerpt (80–100 words, provided by the instructor). Underline: one logical argument, one ethical consideration.

Task 9 — (1 point)

Name three mandatory structural elements of an international research article and briefly explain their function.

Task 10 — (1.5 points)

Based on a short scientific fragment (provided by the instructor), write an English abstract (150–180 words) with clear aim, methods, results, implications, and select 5–7 keywords.

Розподіл балів має такий вигляд:

- Завдання базового рівня складності (№3, №4, №8) оцінюються по 0,5 бала кожне, що становить разом 1,5 бала.
- Завдання середнього рівня складності (№1, №2, №7, №9) оцінюються по 1 балу, що у сукупності становить 4 бали.
- Завдання підвищеного рівня складності (№5, №6, №10) оцінюються по 1,5 бала кожне, що разом складає 4,5 бала.

Загальна сума: 10 балів.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи.

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Здобувач володіє достатньою кількістю знань, самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускаються неточності. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання. Не припускається помилок при їхньому виконанні. Здобувач виступає експертом практичних завдань, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання,

		уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без помилок виконує та аналізує практичні завдання.
Контрольна робота	0-1 бал	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь
	2-4 бали	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь
	5-7 балів	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь
	8-10 балів	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – доповідь з презентацією (з використанням ІІІ)	0 балів	Завдання не виконано. Робота має компілятивний характер, поданий матеріал не відповідає змістовим і формальним вимогам. Проблема не розкрита, або надана інформація не пов'язана з контекстом поставленого завдання. Автор(ка) не демонструє готовності до презентації матеріалу в аудиторії.
	1 бал	Зміст доповіді не відповідає заявленій темі: інформація є неточною або фрагментарною. Наведені дані лише частково ілюструють чи обґрунтовують сформульовані тези (не більше трьох зауважень). Достовірність представленої інформації викликає сумніви через порушення двох із трьох критеріїв академічної доброчесності — точності, обґрунтованості та наявності посилань на джерела первинної інформації. У роботі виявлено граматичні помилки. Здобувач майже не використовує професійну та наукову

		термінологію англійською мовою. Завдання частково виконані, однак відсутні ознаки самостійного аналізу: не здійснено редагування текстів, згенерованих за допомогою ШІ; не застосовано критичного мислення; не оцінено доречність, точність та надійність отриманої інформації. Презентація не відповідає вимогам щодо структури, обсягу та змістового наповнення. Значна частина слайдів не має стосунку до теми дослідження. Враження, що матеріал створено поспіхом або залишено незавершеним. Наявні численні фактичні помилки та свідчення недостатнього розуміння теми. Структура та зміст доповіді й презентації не узгоджуються з вимогами академічного письма і стандартами фахової підготовки. Оформлення та мова суттєво відхиляються від академічних норм. Не зазначено, які частини роботи створено за допомогою генеративного ШІ, відсутній опис взаємодії з такими інструментами, включаючи використані запити та методи обробки результатів. Автор(ка) не готовий(-а) презентувати матеріал перед аудиторією та не здатен(-на) відповідати на запитання щодо змісту доповіді.
	2-3 бали	Доповідь не відповідає вимогам академічної якості. Актуальність теми не опрацьована, теоретичний аналіз подано описово, без належної глибини. Змістова частина представлена схематично, розкриття теми є поверховим, значуща інформація подана фрагментарно або відсутня. Обсяг роботи не відповідає встановленим вимогам, а її оформлення має суттєві недоліки. Автор(ка) висловлює власну позицію щодо досліджуваної проблематики на побутовому рівні, без належної аргументації. Висновки є нелогічними, не підкріплені аналізом, що свідчить про відсутність творчого підходу. Завдання частково виконані як результат власної діяльності, однак відсутній аналіз та редагування текстів, створених за допомогою генеративного ШІ. Не виявлено застосування

		критичного мислення, не оцінено доречність, точність і надійність отриманої інформації. Опис процесу взаємодії з ІІІ є фрагментарним і не містить повної інформації про використані запити та методи обробки результатів. Презентація має серйозні змістовні й структурні недоліки. Вона не дає чіткого уявлення про тему дослідження, побудована хаотично, позбавлена логічної послідовності. У ній не виділено ключові положення, значна частина необхідних елементів відсутня. Подана інформація є неточною, а на більшість потенційних запитань аудиторії відповісти неможливо. Оформлення та мова презентації не відповідають академічним стандартам, що додатково ускладнює її сприйняття. Під час представлення матеріалу автор(ка) демонструє невпевненість, не може повноцінно відповісти на запитання, відповіді є фрагментарними або взагалі відсутні.
	4-5 балів	Доповідь має задовільний рівень і загалом відповідає встановленим вимогам. Теоретичний аналіз представлено з неточностями, без належного рівня узагальнення; фахова термінологія використовується формально. Змістовний матеріал подано переважно у схематичному вигляді, з окремими порушеннями логіки викладу. Виявлено ознаки компілятивності, деякі висновки є необґрунтованими та нелогічними. Власна позиція автора(ки) не підкріплена достатньою кількістю фактів, творчий підхід до аналізу проблеми відсутній. Завдання частково виконано як результат самостійної роботи. Хоча продемонстровано базовий теоретичний аналіз текстів, згенерованих за допомогою ІІІ, навички їх редагування та критичного осмислення отриманої інформації не представлені. Відсутня системна оцінка точності, доречності та надійності результатів генерації. Інформація про використання ІІІ подана неповно або несистематично.

		Наочні матеріали в презентації мають фрагментарний характер і лише частково відображають зміст передбачуваного дослідження. Попри загальну фахову спрямованість, доповідь і презентація лише частково відповідають вимогам щодо структури й академічної логіки. Мова й оформлення роботи місцями не відповідають встановленим стандартам. Під час захисту автор(ка) демонструє невпевненість, відповіді на запитання аудиторії є неповними або неточними. Незважаючи на це, робота зберігає загальну змістову цілісність, зв'язність і послідовність викладу, з незначними логічними похибками. Аргументація основних положень є недостатньо переконливою, спостерігаються труднощі у встановленні причинно-наслідкових зв'язків. Допущено окремі граматичні помилки. Здобувач із труднощами використовує професійну та наукову термінологію англійською мовою, демонструє обмежені вміння в оформленні дослідницьких проєктів відповідно до вимог академічного письма та бібліографічних стандартів.
	6-7 балів	Доповідь виконана якісно, з незначними порушеннями. Актуальність теми належним чином опрацьована. Автор(ка) представляє власну точку зору, розкриваючи проблему з використанням сучасного аналітичного й методологічного інструментарію, а також основних термінів і понять. Водночас теоретичні зв'язки та наукове обґрунтування подано поверхнево або недостатньо чітко простежуються. Аргументація власної позиції здійснена з опорою на факти, присутній творчий підхід. Проте формальне узгодження авторської думки з науковими джерелами іноді супроводжується порушенням логіки викладу. Аналіз літератури має описовий характер: відсутні глибокі узагальнення, наукова дискусія, чіткі авторські висновки й посилання на першоджерела.

		Завдання виконані як результат самостійної роботи. Продemonстровано вміння інтерпретувати та редагувати тексти, згенеровані за допомогою ШІ, застосовано елементи критичного мислення. Однак доречність, точність і надійність згенерованої інформації залишаються неоціненими. Презентація відповідає академічним вимогам щодо змісту й оформлення. Загалом доповідь і презентація логічні, структуровані, виконані на належному фаховому рівні. Мова й оформлення відповідають стандартам академічного письма. Вказано, які частини матеріалу були створені за допомогою ШІ. Автор(ка) впевнено презентує доповідь перед аудиторією, однак демонструє труднощі при відповідях на запитання.
	8-9 балів	Доповідь виконана на високому рівні. Актуальність теми розкрита повністю, із вказівкою на малодосліджені або раніше не розглянуті аспекти. Об'єкт і предмет дослідження визначено коректно, застосований метод відповідає тематиці й поставленим завданням. Автор(ка) демонструє вміння працювати з науковими джерелами, використовує сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, послідовно і логічно здійснює критичну оцінку проблемних питань. Формулювання висновків відповідає меті дослідження. Власна позиція представлена аргументовано, з використанням фактів, теоретичних обґрунтувань і фахової термінології. Простежується творчий підхід до розкриття теми. Виконані завдання є результатом самостійної оригінальної роботи. Презентація підготовлена самостійно, відповідає академічним вимогам, містить усі ключові положення теми, демонструє глибину опрацювання матеріалу та застосування навичок критичного мислення. Вона структурована, змістовно наповнена, сприяє зацікавленню аудиторії. Водночас деякі положення потребують додаткового розкриття, наявні незначні

		недоліки в оформленні, що не впливають на загальну якість. Автор(ка) впевнено презентує матеріал і здатен(-на) аргументовано відповідати на запитання, хоча подекуди припускається незначних помилок. Доповідь і презентація підготовлені без прямого використання генеративного ШІ, однак ШІ застосовувався для пошуку джерел із науковими позиціями щодо шляхів вирішення поставлених завдань (з дотриманням вимог щодо посилань на відповідні джерела).
	10 балів	Доповідь виконана на високому рівні. Зміст роботи повністю відповідає заявленій темі. Здобувач демонструє глибоке та аргументоване опрацювання предмета дослідження, посилається на джерела первинної інформації, наводить узагальнення альтернативних теоретичних підходів у межах проблематики. Подані дані й факти логічно обґрунтовують або ілюструють основні положення роботи. Текст відзначається цілісністю, структурною послідовністю та композиційною завершеністю. Автор(ка) вільно використовує сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, демонструє самостійність мислення, оригінальність підходів та виявляє творче ставлення до дослідницької діяльності. Висвітлення проблеми супроводжується чітким теоретичним обґрунтуванням, встановленням міжпоняттєвих зв'язків, коректним застосуванням фахової термінології. Аргументація спирається на фактичний матеріал, а сформульовані узагальнення та висновки чітко виражають авторську позицію. Здобувач демонструє вміння будувати розгорнуте фахове висловлювання, точно і логічно передавати думку відповідно до ситуації спілкування, дотримуючись риторичних принципів і намагаючись сформувати індивідуальний стиль. Він/вона впевнено оперує професійною та науковою термінологією англійською мовою, володіє навичками підготовки тез і статей для наукових конференцій, оформлення

		дослідницьких проєктів відповідно до вимог академічного письма (реферування джерел, написання анотацій, формування бібліографії, структурування магістерської роботи тощо). Доповідь стисла, змістовна, супроводжена бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання аудиторії є лаконічними, аргументованими та релевантними. Презентація виконана самостійно, повністю відповідає темі дослідження, чітко відображає його хід і логіку, демонструє всебічне розуміння матеріалу та нестандартний підхід до розв'язання поставлених завдань. Візуальні елементи (малюнки, фото, анімації) використані доречно, у кількості, виправданій змістом. Робота характеризується високим рівнем самостійності, змістової глибини та інтелектуальної оригінальності. Доповідь і презентація підготовлені без використання штучного інтелекту.
--	--	--

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Для навчальної дисципліни «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

На практичному занятті, під час виконання практичних завдань та презентації ІНДЗ здобувач, за умови використання ІШ, повинен надати короткий коментар: як саме він його використовував? Що вдалося, а що було неточним? Як він оцінює його допомогу? (Це дозволяє побачити процес мислення, а не лише результат).

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання про: науковий та офіційний стилі мовлення; вимоги щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію, резюме, оформлення наукового дослідження та бібліографії; фахову та наукову термінологічну лексику, професійні вирази та клішовані звороти наукового стилю; правила складання, структурування та жанрову

	організацію сучасного англомовного наукового дискурсу відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науково-педагогічного спілкування; сучасні інформаційно-комунікаційні технології для здійснення пошуку, опрацювання та аналізу професійної інформації із різних наукових джерел. Вміє вільно володіти усною і писемною формою англійської мови для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проектів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності; розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення; анотувати та реферувати тексти англійською мовою, складати тези / статті на наукову конференцію, правильно оформлювати науково-дослідницький проект; вільно оперувати професійною та науковою термінологією англійською мовою, а також загальнонауковими термінами; читати та перекладати з англійської мови на рідну мову автентичні наукові тексти з психології, інтерпретувати отриману інформацію; складати власне судження стосовно ідей певної наукової статті, виражати згоду / незгоду з думкою автора наукової статті та аргументовано підтверджувати власну точку зору; будувати цілісні монологічні і діалогічні усні дискурси англійською мовою відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науково-педагогічного спілкування; здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійної інформації із різних наукових джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
Добре (82-89 В)	Здобувач вищої освіти має достатні знання про: науковий та офіційний стилі мовлення; культурологічні відмінності наукових комунікацій (англо-американських та українських наукових текстів), однак припускається 9 незначних огріхів у порівняннях, формулюванні висновків; вимоги щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію, оформлення наукового дослідження та бібліографії, однак припускається грубих помилок; фахову та наукову термінологічну лексику,

	професійні вирази та клішовані звороти наукового стилю; правила складання, структурування та жанрову організацію сучасного англomовного наукового дискурсу відповідно до комунікативного наміру мовця, проте наявні негрубі помилки у визначенні композиційних форм академічного стилю; сучасні інформаційно-комунікаційні технології для здійснення пошуку, опрацювання та аналізу професійної інформації із різних наукових джерел, проте потребує незначної допомоги з боку викладача. Вміє з деякими огріхами у розумінні володіти усною і писемною формою англійської мови для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проектів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності; розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення; анувати та реферувати тексти англійською мовою, складати тези / статті на наукову конференцію, однак не завжди може правильно оформлювати бібліографічні джерела; оперувати професійною та науковою термінологією англійською мовою в межах вивчених тем; читати та перекладати з англійської мови на рідну мову автентичні наукові тексти за фахом, інтерпретувати отриману інформацію, однак не досить розуміє всю інформацію, що підлягає інтерпретації; будувати цілісні усні дискурси англійською мовою відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науковопедагогічного спілкування, однак з незначними стилістичними помилками; здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійної інформації із різних наукових джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, проте потребує незначної допомоги викладача; представляти результати досліджень у писемній та усній формах, натомість вони не завжди обґрунтовані; вміє брати участь у фахових дискусіях, однак не завжди впевнено захищає власну точку зору.
Добре (74-81 С)	Здобувач вищої освіти має знання про: основні особливості наукового та офіційного стилів мовлення; вимоги щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію, оформлення наукового дослідження та бібліографії; фахову та

	наукову термінологічну лексику, однак не завжди правильно її застосовує у реченнях; правила складання, структурування та жанрову організацію сучасного англomовного наукового дискурсу, проте не завжди коректно надає приклади такого виду дискурсу; сучасні інформаційно-комунікаційні технології для здійснення пошуку, опрацювання та аналізу професійної інформації із різних наукових джерел, проте потребує допомоги з боку викладача. Вміє: з певними труднощами володіти усною і писемною формою англійської мови для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проектів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності; розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення, однак має деякі труднощі при поясненні різниці між ними; не завжди коректно вміє анотувати та реферувати тексти англійською мовою, не дотримується всіх правил їх оформлення; оперувати професійною та науковою термінологією англійською мовою в межах вивчених тем, однак не вміє вжити правильний термін під час самостійного виконання творчого завдання; читати та перекладати з англійської мови на рідну мову автентичні наукові тексти за фахом, однак відчуває труднощі з їх інтерпретацією; будувати усні дискурси англійською мовою, однак не завжди дотримуючись наукового стилю; здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійної інформації із різних наукових джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, проте потребує допомоги викладача; представляти результати досліджень у писемній та усній формах, натомість робить це не завжди адекватно і не повністю обґрунтовано; вміє брати участь у фахових дискусіях, однак не вміє чітко і кратко сформулювати власну точку зору
Задовільно (64-73 D)	Здобувач вищої освіти має недостатні знання про: особливості наукового та офіційного стилів мовлення; не чітко обізнаний з вимогами (50 %) щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію, оформлення наукового дослідження та бібліографії; не чітко обізнаний з фаховою та науковою термінологічною лексикою, вживає їх в обмеженому обсязі; має

	недостатні знання про основні положення сучасного англомовного наукового дискурсу, його жанрову організацію, про сучасні інформаційно-комунікаційні технології для здійснення пошуку, опрацювання та аналізу професійної інформації із різних наукових джерел. Вміє: з труднощами і в дещо обмеженому обсязі володіти усною і писемною формами англійської мови для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проєктів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності; розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення, однак не вміє надати їм чітку характеристику; анувати та реферувати тексти англійською мовою, однак з певною кількістю помилок; використання професійної та наукової термінології англійською мовою в межах вивчених тем на рецептивному та репродуктивному рівнях, але не вміти відтворити їх на продуктивному рівні; читати та перекладати з англійської мови на рідну мову автентичні наукові фахові тексти, однак не вміти їх інтерпретувати; будувати міні-дискурси англійською мовою, однак не завжди дотримуючись правил наукового стилю; здійснювати пошук та опрацювання професійної інформації із різних наукових джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, однак не вміє здійснювати їх аналіз; представляти результати досліджень у писемній та усній формах, натомість робить це не логічно, не структуровано і не обґрунтовано; практично не бере участь у фахових дискусіях, може лише кратко підсумувати викладене іншими студентами.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання про: основні поняття теоретичного матеріалу; основні вимоги щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію та їх технічного оформлення; фахову та наукову термінологічну лексику в обмеженому обсязі, відчуючи труднощі при їх самостійному використанні; має фрагментарні знання щодо основних положень сучасного англомовного наукового дискурсу та його особливостей, про сучасні інформаційно-

	комунікаційні технології, що використовуються для здійснення пошуку, опрацювання та аналізу професійної інформації із різних наукових джерел. Вміє: зі значними труднощами і в обмеженому обсязі володіти усною і писемною формою англійської мови для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проєктів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності; розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення без надання пояснення щодо їх особливостей; замість анотації тексту може зробити його переказ англійською мовою; володіє професійною та науковою термінологією англійською мовою доволі обмежено, тільки на рецептивному рівні; з труднощами читає та перекладає з англійської мови на рідну автентичні наукові тексти з психології без їх стилістичного аналізу та інтерпретації; не вміє будувати наукові дискурси англійською мовою; не розуміє, як здійснювати опрацювання та аналіз професійної інформації із різних наукових джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. При представленні результатів досліджень у писемній та усній формах припускається суттєвих помилок, робить презентації не логічно, не структуровано і не обґрунтовано; практично не бере участь у фахових дискусіях, може лише виказати згоду з точками зору інших студентів.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти виявляє фрагментарні знання теоретичного матеріалу (менше, ніж половина обсягу) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; не здатен до письмових та усних наукових комунікацій іноземною мовою; допускає суттєві помилки у виконанні практичних завдань, які не спроможний усунути навіть за допомогою викладача; під час читання та перекладу автентичних наукових текстів з англійської мови на рідну припускається грубих помилок; не обізнаний з більш, ніж половиною правил написання анотацій, тез, статей; не здатен використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для здійснення пошуку, опрацювання та аналізу професійної інформації із різних наукових джерел;

	при представленні результатів досліджень у писемній та усній формах припускається грубих помилок; подає матеріал не логічно, не структуровано і не обґрунтовано; епізодично бере участь у фахових дискусіях, не може спонтанно виказати думку, може лише зачитати попередньо підготовлені фрази. Не вміє володіти усною і писемною формою англійської мови для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень, інноваційних проєктів та використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних завдань і проблем у широких або мультидисциплінарних контекстах професійної діяльності.
--	---

Засоби діагностування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, перевірка виконаних контрольних робіт, презентація результатів індивідуальної роботи (доповідь) з використанням/ без використання ІІІ, залік.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, робота в команді, рольова гра, презентація результатів самостійної роботи з використанням/ без використання ІІІ.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю (залік)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, контрольна робота, тощо)			ІНДЗ	Сума
Теми	Бали	Разом	0-10	0-100
Тема 1	0-5	0-10		
Тема 2	0-5			
Тема 3	0-5	0-10		
Тема 4	0-5			
Тема 5	0-5	0-15		
Тема 6	0-5			
Тема 7	0-5			
Тема 8	0-5	0-15		

Тема 9	0-5			
Тема 10	0-5			
Тема 11	0-15	0-30		
Тема 12	0-15			
Контрольна робота	0-10	0-10		
Всього:	0-90	0-90	0-10	0-100

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Залік
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	зараховано
64–73	D	зараховано
60–63	E	зараховано
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Миркович І. Л., Буздуган О. А. Основи наукової комунікації іноземною мовою: навчальний посібник. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021. 246 с.
2. Латигіна А.Г. Англійська мова політології: навчальний посібник / А. Г. Латигіна – Київ: Київський національний торгово – економічний цнверситет, 2021. – 412 с.

Допоміжна література

1. Любимова С. А., Дишель Г.В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної й індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Наукова комунікація іноземною (англійською) мовою» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С2 «Політологія».ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії»: метод, реком. Одеса: Університет Ушинського, 2025. 74 с.
2. APSA Task Force. Let's Be Heard! How to Better Communicate Political Science's Public Value [Електронний ресурс] // American Political Science Association. – Режим доступу: <https://apsanet.org/programs/public-engagement/resources-for-public-engagement>
3. Communicating Science Across Political Divides [Електронний ресурс] // Media Engagement Project. – Режим доступу: <https://mediaengagement.org/research/communicating-science-across-political-divides>
4. Political Communication Research Guide [Електронний ресурс] // George Washington University Libraries. – Режим доступу: <https://libguides.gwu.edu/politicalcommunication>
5. Scientific Writing and Communication / Angelika Hofmann. – 5th ed. – New York : Oxford University Press, 2022. – 768 p. – Режим доступу: <https://global.oup.com/ushe/product/scientific-writing-and-communication-9780197613795>
6. The Routledge Handbook of Scientific Communication / Cristina Hanganu-Bresch, Michael J. Zerbe, Gabriel Cutrufello, Stefania M. Maci (eds.). – London : Routledge, 2022. – 504 p. –Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/357242537_The_Routledge_Handbook_of_Scientific_Communication

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт.
URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
2. Міністерство освіти і науки України: URL : <http://www.mon.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL :
<http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Одеська національна наукова бібліотека : URL : <http://odnb.odessa.ua/>.